

1. Úvod

Předmětem díla "Plán ÚSES pro katastrální území Maloměřice, Obřany, Soběšice, Útěchov, Sadová" (dále většinou jen "Plán ÚSES") je vytvoření jednotné koncepce vymezení územního systému ekologické stability (ÚSES) všech zastoupených hierarchických úrovní a zpřesnění vymezení jednotlivých skladebných částí ÚSES při zajištění koordinace s ostatními funkcemi území a vzájemné provázanosti prvků uvnitř i vně řešeného území.

Součástí řešení je i prověření možných střetů vymezených skladebných částí ÚSES s plochami územního rozvoje a s koridory liniových staveb dopravní a technické infrastruktury a návrh jejich řešení.

Plán ÚSES bude sloužit zejména jako podklad pro územně plánovací činnost a pro projekty systému ekologické stability, příp. též pro vodohospodářské a jiné dokumenty ochrany a obnovy krajiny apod.

2. Vymezení řešeného území

Řešeným územím jsou katastrální území Maloměřice, Obřany, Soběšice, Útěchov u Brna a Sadová nacházející se v severní až severovýchodní části území města Brna. Řešené území není tvořeno jednou celistvou plochou, nýbrž dvěma dílčími plochami (územními segmenty) – výrazně větší jižněji situovanou plochou zahrnující k. ú. Maloměřice, Obřany, Soběšice a Sadová a menší severněji situovanou plochou k. ú. Útěchov u Brna (oddělenou od zbytku území prostorem patřícím zčásti do k. ú. Ořešín a především do mimobrněnského k. ú. Bílovice nad Svitavou).

Celková rozloha řešeného území činí 1 940 ha – z toho k. ú. Maloměřice 406,3 ha, k. ú. Obřany 527,5 ha, k. ú. Soběšice 606,1 ha, k. ú. Útěchov u Brna 117,8 ha a k. ú. Sadová 282,1 ha.

3. Legislativní a metodická východiska

Základními legislativními a metodickými materiály pro zpracování dokumentace Plánu ÚSES jsou:

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů;
- Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny;
- Metodická pomůcka pro vyjasnění kompetencí v problematice územních systémů ekologické stability (Věstník MŽP 8/2012);
- Metodika vymezení územního systému ekologické stability (Příloha Věstníku MŽP 5/2017).

4. Postup práce

Práci na tvorbě Plánu ÚSES lze v zásadě rozdělit do následujících kroků:

1. Shromáždění podkladových materiálů a jejich vyhodnocení z hlediska využitelnosti pro řešení ÚSES:

Vedle obecně platných legislativních a metodických materiálů byly pro řešení ÚSES využity především následující podklady:

- Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje (Urbanistické středisko Brno, s.r.o. + Atelier T-plan, s.r.o., Praha, 2016);
- Územní plán města Brna v platné podobě ke dni 30. 11. 2018 – digitální data;
- Územní plán města Brna - návrh pro veřejné projednání z března 2020 – veřejně přístupné informace;
- Územně analytické podklady statutárního města Brna ve znění aktualizací 2012, 2014 a 2016 – vybraná digitální data – limity využití území a výkresy;
- Aktuální údaje o území od poskytovatelů dat technické infrastruktury ÚAP;
- Digitální data spravovaná Odborem městské informatiky MMB – hranice katastrálních území a městských částí, parcelní kresba KN, parcely rozdělené dle druhů pozemků, parcely rozdělené dle vlastnických vztahů, ortofotomapa města Brna, účelová mapa polohopisné sítě;
- Regionální biocentrum Cacovický ostrov - revitalizace (AGERIS s.r.o., 2010, Brno);
- Komplexní pozemkové úpravy k.ú. Obřany (AGROPROJEKT PSO s.r.o., 2006, Brno);
- Platná územně plánovací dokumentace (ÚPD) navazujících obcí (Vranov, Adamov, Bílovice nad Svitavou, Kanice);
- Plán ÚSES pro katastrální území Medlánky, Řečkovice a Mokrá Hora, Ivanovice, Jehnice a Ořešín (AGERIS s.r.o., 2019, Brno);
- Generel nadregionálního a regionálního ÚSES na území Jihomoravského kraje (AGERIS s. r. o., 2003, Brno);
- Územně technický podklad regionálních a nadregionálních územních systémů ekologické stability ČR (schválený MMR a MŽP ČR s platností od 1. 7. 1997) ve vytištěné i digitální podobě (Společnost pro životní prostředí, s.r.o, Brno, 1996);
- Územní generel zeleně a příměstské krajiny města Brna (Zahradní a krajinářská tvorba, Löw a spol., 1998, Brno);
- Internetové prezentace mapování biotopů (Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky);
- Biogeografické regiony České republiky (Culek, M., Grulich, V., Laštůvka, Z., Divíšek, J., 2013, Masarykova univerzita, Brno);
- Biogeografické členění České republiky, II. díl (Culek M. a kol., 2005, AOPK ČR, Praha);
- Významné krajinné prvky města Brna (OŽP MMB, 2007).

2. Analýza biogeografické diferenciacie území
3. Vytvoření struktury návrhu Plánu ÚSES a jeho projednání:

Struktura návrhu Plánu ÚSES byla prezentována na 1. výrobním výboru konaném dne 3. 9. 2020 na Magistrátu města Brna.

4. Vytvoření úplného návrhu Plánu ÚSES a jeho projednání:

Úplný návrh řešení Plánu ÚSES měl být původně prezentován na 2. výrobním výboru dne 27. 10. 2020 na Magistrátu města Brna. Vzhledem k probíhající pandemii byl však výrobní výbor zrušen a návrh řešení byl zaslán pořizovateli a jeho prostřednictvím zpřístupněn pro

úřady dotčených městských částí a dotčené orgány za účelem prostudování a zaslání připomínek. Zasláné připomínky byly zohledněny při tvorbě konečné podoby Plánu ÚSES.

5. Zpracování konečné podoby Plánu ÚSES

5. Biogeografická a geobiocenologická diferenciacie území

5.1. Biogeografické členění

5.1.1. Základní členění

Základní biogeografická diferenciacie území vychází z publikací Biogeografické regiony České republiky (Culek, M., Grulich, V., Laštůvka, Z., Divíšek, J., 2013, Masarykova univerzita, Brno) a Biogeografické členění České republiky, II. díl (Culek M. a kol., 2005, AOPK ČR, Praha).

Zájmové území se nachází v hercynské biogeografické podprovincii patřící do biogeografické provincie středoevropských listnatých lesů.

5.1.2. Bioregiony

Biogeografické podprovincie se obecně člení do biogeografických regionů neboli zkráceně bioregionů. **Biogeografický region (bioregion)** je nejnižší individuální jednotkou biogeografického členění krajiny, zahrnující charakteristickou mozaiku nižších jednotek – biochor a skupin typů geobiocénů.

Z hlediska územního systému ekologické stability jsou bioregiony základními jednotkami pro vymezování reprezentativních nadregionálních biocenter a rámcovými jednotkami pro hodnocení reprezentativnosti a funkčnosti regionálního ÚSES.

Do řešeného území zasahují dva bioregiony:

- bioregion 1.24 Brněnský – patří do něho téměř celé řešené území, s výjimkou jihovýchodní části;
- bioregion 1.25 Macošský – zasahuje do jihovýchodní části řešeného území (v prostoru hádeckých lomů v k. ú. Maloměřice).

5.1.3. Biochory

Bioregiony se člení v nejvyšší typologické biogeografické jednotky – biochory. **Biochora** je typologická, ekologicky heterogenní prostorová jednotka, tvořená typickou prostorovou kombinací skupin typů geobiocénů.

Z hlediska územního systému ekologické stability jsou biochory základními jednotkami pro vymezování reprezentativních regionálních biocenter a rámcovými jednotkami pro hodnocení reprezentativnosti a funkčnosti místního (lokálního) ÚSES.

Do řešeného území zasahují segmenty následujících typů biochor:

- **2BA** Rozřezané plošiny na vápencích 2. vegetačního stupně – segment tohoto typu, patří do Macošského regionu, zasahuje do jihovýchodní části území (v prostoru hádeckých lomů);
- **2BE** Rozřezané plošiny na spraších 2. vegetačního stupně – do dvou zastoupených segmentů tohoto typu patří dílčí partie území v jeho východní části (většina zastavěného území Obřan a navazující partie zemědělské krajiny směrem k Bílovicím) a menší plocha

v jihozápadní části území (zastavěné území Sadové a přilehlé partie údolí Zaječího potoka a části zahrádkové oblasti pod Zaječí horou), oboje v rámci Brněnského bioregionu;

- **2BP** Rozřezané plošiny na neutrálních plutonitech 2. vegetačního stupně – do dvou zastoupených segmentů tohoto typu, patřících do Brněnského bioregionu, náleží významné partie řešeného území v jeho střední až západní části (převážně zalesněné partie území mezi Soběšicemi, Sadovou a Obřany a dílčí partie lesního komplexu severozápadně a východně od Soběšic) a v plošně menším rozsahu i jižní až jihovýchodní části (východní část zastavěného území Maloměřic nad nákladním nádražím a navazující partie území s proměnlivým využitím směrem k údolí Svitavy, Hádům, Líšni a Vinohradům);
- **2Nh** Užší hlinité nivy 2. vegetačního stupně – do nevelkého segmentu tohoto typu patří údolní niva Svitavy v jižní části řešeného území (cca od Obřanského mostu přes Cacovický ostrov a části zastavěného území Maloměřic podél řeky směrem k Husovicím a Židenicím), v rámci Brněnského bioregionu;
- **2RE** Plošiny na spraších 2. vegetačního stupně – menší segment tohoto typu zasahuje do jižní části řešeného území (v pásu zahrnujícím většinu zastavěného území Maloměřic včetně historického centra, areálu seřazovacího nádraží a většiny navazujících výrobních areálů), v rámci Brněnského bioregionu;
- **-2UP** Výrazná údolí v neutrálních plutonitech v suché oblasti 2. vegetačního stupně – do segmentu tohoto typu, patřícího do Brněnského bioregionu, náleží údolí Svitavy ve východní části řešeného území (cca po Obřanský most);
- **3UP** Výrazná údolí v neutrálních plutonitech 3. vegetačního stupně – segment tohoto typu, patřící do Brněnského bioregionu, okrajově zasahuje do severní části řešeného území (v údolí Útěchovského potoka pod Útěchovem);
- **3VP** Vrchoviny na neutrálních plutonitech 3. vegetačního stupně – do rozsáhlého segmentu tohoto typu patří většina severní poloviny řešeného území (téměř celý útěchovský katastr a většina soběšického katastru - zastavěné území Soběšic a podstatné partie komplexu Soběšických lesů), v rámci Brněnského bioregionu;
- **4VP** Vrchoviny na neutrálních plutonitech 3. vegetačního stupně – segment tohoto typu, patřící do Brněnského bioregionu, potenciálně okrajově zasahuje do nejsevernější části řešeného území (ze severní strany Útěchova).

Žádný z uvedených typů biochor nemá své zastoupení v rámci Brněnského či Macošského bioregionu výhradně v řešeném území, ale vždy se nacházejí jejich segmenty či části segmentů i vně řešeného území, a to ve všech případech plošně podstatně významněji. To má značný význam ve vztahu k uplatnění principu biogeografické reprezentativnosti v Plánu ÚSES (viz dále).

5.2. Skupiny typů geobiocénů

5.2.1. Obecná charakteristika

Skupina typů geobiocénů (STG) je typizovaná, relativně homogenní geobiocenologická jednotka, sdružující soubory geobiocenóz s podobnými trvalými ekologickými podmínkami a na ně vázanou potenciální vegetací.

Z hlediska územního systému ekologické stability jsou skupiny typů geobiocénů základními jednotkami pro vymezování reprezentativních lokálních biocenter a lokálních biokoridorů.

Vzhledem k omezené využitelnosti podkladových materiálů (biochorického členění, půdních map, geologických map aj.), nedostatečnému zastoupení jednoznačných biologických indikátorů v krajině a často výraznému ovlivnění přirozených stanovištních podmínek lidskými zásahy není možné (bez speciálních podrobných analýz přesahujících možnosti a potřeby tohoto díla) stanovit přesné vymezení jednotlivých STG v území. Veškeré údaje o STG v řešeném území

je tedy třeba brát pouze jako orientační, k danému účelu základního vymezení ÚSES ovšem postačující.

5.2.2. Přehled STG zastoupených v řešeném území

Na základě charakteristik zastoupených typů biochor a odvozených stanovištních podmínek lze v zájmovém území předpokládat výskyt především následujících STG:

1 AB-B 1-2	Querceta humilia inferiora (Zakrslé doubravy nižšího stupně)
1 D 1	Corni-querceta petraeae-pubescentis humilia (Zakrslé dřínové doubravy)
1 D 2-3	Corni-querceta petraeae-pubescentis inferiora (Dřínové doubravy nižšího stupně)
2 AB-B 1-2	Fagi-querceta humilia (Zakrslé bukové doubravy)
2 AB-B 1-2	Querceta humilia superiora (Zakrslé doubravy vyššího stupně)
2 D 1-2(3)	Corni-querceta petraeae-pubescentis superiora (Dřínové doubravy vyššího stupně)
2 AB 3	Fagi-querceta (Bukové doubravy)
2 AB 3x	Carpini-querceta (Habrové doubravy)
2 B 3	Fagi-querceta typica (Typické bukové doubravy)
2 B 3x	Carpini-querceta typica (Typické habrové doubravy)
2 BC 3	Fagi-querceta aceris (Javorové bukové doubravy)
2 BC 3x	Carpini-querceta aceris (Javorové habrové doubravy)
2 BD 3	Fagi-querceta tiliae (Lipové bukové doubravy)
2-3 BC-C (4)5a	Fraxini-alneta inferiora (Jasanové olšiny nižšího stupně)
2-3 BC 5b	Alni glutinosae-saliceta superiora (Olšové vrbiny vyššího stupně)
3 AB-B 1-2	Querci-fageta humilia (Zakrslé dubové bučiny)
3 AB 3	Querci-fageta (Dubové bučiny)
3 B 3	Querci-fageta typica (Typické dubové bučiny)
3 BC 3	Querci-fageta aceris (Javorové dubové bučiny)
4 B 3	Fageta typica (Typické bučiny)

5.2.3. Popis jednotlivých skupin typů geobiocénů

QUERCETA HUMILIA INFERIORA ET SUPERIORA – Zakrslé doubravy nižšího a vyššího stupně – 1 AB-B 1-2, 2 AB-B 1-2

Přírodní stav: Rozvolněné porosty krnícího dubu zimního s ojedinělou příměsí břízy bělokoré, jeřábu břeku, habru, borovice lesní či jeřábu ptačího, v keřovém patře s jednotlivými keři hlohu, brslenu bradavičnatého, růže šípkové, ptačího zobu, jalovce aj. V bylinném patru dominují oligotrofní druhy, často s xerofilní tendencí.

Rozšíření: Potenciálně ostrůvkovitě v místech se skalními výchozy vyvěřelých hornin a s mělkými půdami ve výrazně výslunných svazích, v segmentech typů biochor 2BP, –2UP, případně i 3 UP.

CORNI-QUERCETA PETRAEAE-PUBESCENTIS HUMILIA – Zakrslé dřínové doubravy - 1 D 1

Přírodní stav: Rozvolněná lesostepní společenstva s nízkými krnícími stromy dubu pýřitého, dubu zimního a eventuálně i dubu letního a jasanu a s keřovými jedinci jeřábu břeku a muku, hrušně a mahalebky. V druhově bohatém keřové patře dále převažuje dřín

obecný, provázený svídou krvavou, kalinou tušalají, hlohem jednosemenným, dříšťálem obecným, ptačí zobem obecným, brslenem bradavičnatým aj. Stejně tak duhově bohaté je i bylinné patro s řadou vápnomilných xerothermofytů.

Rozšíření: Na výrazně výslunných vápencových výchozech v jihovýchodní části řešeného území, v segmentu typu biochory 2BA (pozn.: momentálně převážně druhotně vzniklá stanoviště po těžbě).

CORNI-QUERCETA PETRAEAE-PUBESCENTIS INFERIORA ET SUPERIORA – Dřínové doubravy nižšího a vyššího stupně - 1 D 2-3, 2 D 1-2(3)

Přírodní stav: Nízké a poněkud rozvolněné porosty dubu pýřitého a dubu zimního v různém vzájemném poměru, s příměsí jeřábu břeku, babyky, hrušně polničky a jasanu ztepilého. V druhově bohatém keřové patře s vysokou pokryvností dominují dřín obecný a svída krvavá, doplněné kalinou tušalají, hlohem jednosemenným, mahalebkou, řešetlákem počistivým, dříšťálem obecným, ptačím zobem obecným, brslenem bradavičnatým a jeřábem mukem. Ve velmi druhově rozmanitém bylinném patře se vyskytuje řada vápnomilných xerothermofytů.

Rozšíření: Na výslunných vápencových svazích v jihovýchodní části řešeného území, v segmentu typu biochor 2BA.

FAGI-QUERCETA HUMILIA – Zakrslé bukové doubravy – 2 AB-B 1-2

Přírodní stav: Krnící a často mezernaté porosty dubu zimního s ojedinělou příměsí buku lesního, habru, lípy srdčité, případně břízy bělokoré a výjimečně i borovice lesní, bez keřového patra. V bylinném patru dominují oligotrofní a často xerofilní druhy.

Rozšíření: Ostrůvkovitě v místech výchozů skalního podloží ve výrazně výslunných svazích a na ně vázaných mělkých půd v severní polovině řešeného území, v segmentech typů biochor 3VP a 3UP.

FAGI-QUERCETA – Bukové doubravy – 2 AB 3

Přírodní stav: Dominantní dřevinou je dub zimní, v příměsí s habrem obecným a bukem lesním. Keřové patro není vyvinuto. V bylinném podrostu převažují acidofilní oligo-mezotrofní druhy.

Rozšíření: Ostrůvkovitě na mělkých půdách na kyselých zvětralinách skalních hornin v různých partiích řešeného území, v segmentech typů biochor -2UP, 2BP a 3VP.

CARPINI-QUERCETA – Habrové doubravy – 2 AB 3x

Přírodní stav: Porosty dubů (zejm. zimního) a habru obecného, patrně zcela bez buku, bez keřového patra a v podrostu převážně s oligotrofními druhy.

Rozšíření: Potenciálně ostrůvkovitě na mělkých půdách na kyselých zvětralinách skalních hornin v údolí Svitavy ve východní části řešeného území, v segmentu typu biochor -2UP.

FAGI-QUERCETA TYPICA – Typické bukové doubravy – 2 B 3

Přírodní stav: Ve stromovém patře je hlavní dřevinou dub zimní, v příměsí pravidelně s habrem obecným a bukem lesním, nepravidelnou příměsí tvoří též lípa malolistá a jeřáb břek. Z keřů se ojediněle vyskytují svída krvavá, hloh jednobližný, ptačí zob obecný, zimolez pýřitý, líska obecná, brslen bradavičnatý. V bylinném podrostu převažují mezotrofní druhy.

Rozšíření: Hojně v níže položených svahových až hřbetních partiích řešeného území na podkladě zvětralin zpevněných neutrálních hornin, v segmentech typů biochor 2BP, (hlavní zastoupená STG), 3VP, 3UP, případně -2UP a nepatrně i 2BE.

CARPINI-QUERCETA TYPICA – Typické habrové doubravy – 2 B 3x

Přírodní stav: Porosty dubů (zejm. zimního) a habru obecného, patrně zcela bez buku, místy ovšem s příměsí lípy srdčité a jeřábu břeku. Z keřů jsou jednotlivě zastoupeny svída krvavá, hloh jednobližný, ptačí zob, zimolez pýřitý, líska obecná, brslen bradavičnatý. V bylinném patře dominují mezotrofní druhy trávovitého vzhledu.

Rozšíření: Potenciálně ostrůvkovitě na mělkých půdách na neutrálních zvětralinách skalních hornin v údolí Svitavy ve východní části řešeného území, v segmentu typu biochor -2UP.

FAGI-QUERCETA ACERIS – Javorové bukové doubravy – 2 BC 3

- Přírodní stav:** Druhově pestré porosty s převahou dubu zimního a dále porůznu se zastoupením dubu letního, lípy malolisté (srdčité), habru obecného, buku, javorů babyky a mléče, jasanu ztepilého, jilmu habrolistého. V nesouvislém keřovém patře je rovněž zastoupena řada druhů – zimolez pýřitý, líska obecná, hlohy, brslen evropský, brslen bradavičnatý, svída krvavá, bez černý aj. Pro bohaté bylinné patro je charakteristický společný výskyt mezotrofních a heminitrofilních druhů.
- Rozšíření:** Ostrůvkovitě v níže položených úpatních partiích svahů, v segmentech typů biochor 2BP, případně i -2UP a 3UP.

CARPINI-QUERCETA ACERIS – Javorové habrové doubravy – 2 BC 3x

- Přírodní stav:** Druhové složení je obdobné jako v případě STG 2 BC 3, avšak patrně zcela bez buku.
- Rozšíření:** Potenciálně ostrůvkovitě na zahliněných svahových sutích v údolí Svitavy ve východní části řešeného území, v segmentu typu biochor -2UP.

FAGI-QUERCETA TILIAE – Lipové bukové doubravy – 2 BD 3

- Přírodní stav:** V druhově bohatém stromovém patře převažuje dub zimní, doplněný zejména lípami (malolistou i velkolistou), habrem obecným, javorem babykou, bukem lesním a jeřábem břekem, případně též dalšími druhy dubů (letním a vzácněji i pýřitým). V keřovém patře se střídají ptačí zob obecný, brslen bradavičnatý, svída krvavá, dřín obecný, kalina tušalaj, řešetlák počistivý, hloh jednobližný, líska obecná, trnka obecná, zimolez pýřitý, případně i klokoč zpeřený. Pro bohaté bylinné patro je charakteristický společný výskyt mezotrofních a kalcifilních druhů.
- Rozšíření:** Plošně souvisleji na spraších, vápencích a vápnitých jílech v jižní polovině řešeného území v segmentech typů biochor 2RE, 2BE a 2BA (u všech výrazně dominantní STG).

FRAXINI-ALNETA INFERIORA – Jasanové olšiny nižšího stupně – 2-3 BC-C (4)5a

- Přírodní stav:** Dominantními dřevinami jsou olše lepkavá a jasan ztepilý, provázené vrby (bílou a křehkou), vzácněji i topoly (černým a osikou), v podúrovni často se střemchou hroznovitou. V bohatém keřovém patře patří k hlavním dřevinám různé druhy keřových vrb, dále bez černý, brslen evropský, krušina olšová a kalina obecná. Typický je výskyt chmele otáčivého. V bylinném podrostu jsou zastoupeny v pestré skladbě vlhkomilné, mokřadní a mezofilní druhy, převážně s nitrofilní tendencí.
- Rozšíření:** V údolních nivách všech vodních toků v rámci řešeného území (zejména Svitavy, ale i dalších), plošně v segmentu typu biochor 2Nh (zcela dominantní STG), doplňkově i v segmentech většiny ostatních zastoupených typů biochor.

ALNI GLUTINOSAE-SALICETA SUPERIORA – Olšové vrbiny vyššího stupně – 2-3 BC 5b

- Přírodní stav:** Hlavními dřevinami jsou olše lepkavá, vrba bílá a vrba křehká, vzácněji doplněné jasanem ztepilým, bez keřů. Pro bylinné patro jsou typické mokřadní a bahenní druhy.
- Rozšíření:** Ostrůvkovitě v trvale zamokřených lokálních terénních depresích se stagnující podzemní vodou v relativně širších partiích údolní nivy Svitavy, v segmentu typu biochor 2Nh, výjimečně i jinde.

QUERCI-FAGETA HUMILIA – Zakrslé dubové bučiny – 3 AB-B 1-2

- Přírodní stav:** Zakrslé rozvolněné porosty dubu zimního a buku lesního v různém vzájemném poměru, s příměsí břízy bělokoré, jeřábu ptačího, místy i habru, vzácně jedle bělokoré a borovice lesní. Mezi ojedinělými keři je nejběžnější líska obecná. V bylinném patře spoludominují oligotrofní a mezotrofní druhy, často suxerotermofy.
- Rozšíření:** Potenciálně ostrůvkovitě v místech výchozů skalního podloží ve stinných svazích v severní polovině řešeného území, v segmentech typů biochor 3UP a 3VP, případně i v údolí Svitavy v segmentu typu biochory -2UP.

QUERCIFAGETA – Dubové bučiny – 3 AB 3

Přírodní stav: Převažují buk a dub zimní, nepravidelně s příměsí habru, případně lípy malolisté a jedle bělokoré. Keřové patro obvykle chybí. V bylinném podrostu převažují acidofilní oligomezotrofy.

Rozšíření: Místně na stinných nebo výše položených hřbetech a svazích na podkladě kyselých hornin v různých partiích řešeného území, v segmentech typů biochor 2BP, 3UP a 3VP.

QUERCIFAGETA TYPICA – Typické dubové bučiny – 3 B 3

Přírodní stav: Převažuje buk, s příměsí dubu zimního, případně též s habrem, lípami (malolistou a velkolistou), javory (mléčem a klenem) a jedlí. V málo vyvinutém keřovém patře bývají nejčastěji zastoupené zimolez pýřitý a lýkovec jedovatý. V bylinném podrostu s vysokou pokryvností převažují mezotrofní druhy s dominantní ostřicí chlupatou.

Rozšíření: Hojně na hřbetech a svazích na podkladě neutrálních hornin (včetně sprašových hlín) ve výše položených partiích řešeného území (více v jeho severní polovině), v segmentech typů biochor 3VP, 3UP (v obou hlavní STG), 2BP, -2UP a případně i 2BE.

QUERCIFAGETA ACERIS – Javorové dubové bučiny – 3 BC 3

Přírodní stav: Převažují buk a dub zimní, v příměsí habr, javory (mléč, klen), lípy (malolistá i velkolistá), nepravidelně jilm (habrolistý, horský), jedle bělokorá, jasan ztepilý a třešeň ptačí, z keřů roztroušeně srstka angrešt, zimolez pýřitý, bez černý a lýkovec jedovatý.

Rozšíření: Ostrůvkovitě na zahliněných svahových sedimentech (zejm. v úpatních partiích svahů) či ve stinných svahových depresích (více v severní polovině řešeného území, v segmentech typů biochor -2UP, 3UP, 2BP, 3VP).

FAGETA TYPICA – Typické bučiny – 4 B 3

Přírodní stav: Bukové porosty s příměsí jedle bělokoré, jednotlivě též javory (mléč a klen), lípy (malolistá a velkolistá) a jilm horský. Z keřů bývají nejčastěji zastoupené zimolez pýřitý a lýkovec jedovatý. V bylinném podrostu s vysokou pokryvností převažují mezotrofní druhy.

Rozšíření: Místně až ostrůvkovitě na humózních půdách v nejvýše položených partiích nebo na výrazně stinných svazích v severní polovině řešeného území, v segmentech typů biochor 3UP, 3VP a 4VP.

S ohledem na rozšíření typů biochor, ve kterých se nacházejí popsané STG, i mimo řešené území (viz výše) lze předpokládat výskyt všech popsaných STG v rámci příslušných typů biochor i vně řešeného území. To má značně omezující význam pro uplatnění principu biogeografické reprezentativnosti v Plánu ÚSES (viz dále).

6. Analýza aktuálního stavu přírody a krajiny

6.1. Celkový charakter a využití krajiny

6.1.1. Typologie krajiny

Aktuální charakter krajiny řešeného území určují především terénní podmínky (převažující členitý reliéf, výrazné údolní zářezy apod.), poloha v rámci brněnské sídelní aglomerace a s nimi související historicky utvářené způsoby využití.

Podle Typologie České krajiny (Mapový server Cenia) zasahují do území tři krajinné typy:

- typ 2U0, kde číslice 2 značí starý sídelní typ Pannonica, písmeno U urbanizovanou krajinu a číslice 0 krajinu bez vylišeného reliéfu – patří sem souvisle urbanizovaná území Maloměřic,

Obřan a Sadové a navazující partie krajiny s proměnlivým využitím (včetně prostoru hádeckých lomů);

- typ 3L2, kde číslice 3 značí vrcholně středověkou sídelní krajinu Hercynica, písmeno L lesní krajinu a číslice 2 krajinu vrchovin Hercynica – přísluší k němu přibližně severní polovina řešeného území (celé katastry Soběšic a Útěchova, včetně zastavěných území, a navazující partie lesních komplexů směrem k Sadové a Obřanům);
- typ 3L15, kde číslice 3 značí vrcholně středověkou sídelní krajinu Hercynica, písmeno L lesní krajinu a číslo 15 krajinu zaříznutých údolí – patří sem údolí Svitavy ve východní části řešeného území.

Dle Výkresu typů krajin podle stanovených cílových charakteristik tvořícího součást vydaných Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje (ZÚR JMK) do řešeného území zasahují následující krajinné celky (typy):

- krajinný typ 22 Brněnský – patří k němu výrazněji urbanizované partie řešeného území v jeho jižní polovině (téměř celé k. ú. Maloměřice, většina k. ú. Obřany a jižní část k. ú. Sadová);
- krajinný typ 24 Bílovicko-ostrovský – přísluší k němu některé partie ve východní části řešeného území (v k. ú. Obřany a nepatrně i v k. ú. Maloměřice a Soběšice);
- krajinný typ 27 Hořicko-soběšický – náleží do něho většina severní poloviny až střední část řešeného území (celé k. ú. Útěchov u Brna, téměř celé k. ú. Soběšice, většina k. ú. Sadová a severozápadní část k. ú. Obřany).

6.1.2. Struktura půdního fondu a způsoby jeho využití

Využití řešeného území je pestré a místně proměnlivé.

Dle údajů Katastru nemovitostí (KN) je v řešeném území vyšší zastoupení lesních pozemků (přibližně 42,9 % celkové výměry území) než zemědělské půdy (cca 34,2 % celkové výměry území, z toho orná půda cca 17,7 %, zahrady cca 14,3 %, trvalé travné porosty cca 1,6 %, ovocné sady cca 0,6 % a vinice jen o něco více než 0,01 % celkové výměry).

Většina lesů patří do uceleného komplexu Soběšických lesů – všechny lesy v k. ú. Soběšice, Útěchov u Brna a Sadová a lesy v severozápadní části k. ú. Obřany. Do východní části řešeného území (do obřanského a okrajově i maloměřického katastru) zasahuje komplex Bílovických lesů. Do oblasti Bílovických lesů je řazen i samostatný lesní celek Borky v jižní části maloměřického katastru (a zároveň i celého řešeného území). Z řešených katastrálních území jsou lesy plošně jednoznačně nejvíce zastoupené v k. ú. Soběšice (cca 430,3 ha, tj. 71,0 % jeho výměry), hojně jsou však zastoupené i ve většině ostatních katastrů, s výjimkou k. ú. Maloměřice (zde pouze necelých 22 ha, tj. 5,4 % jeho výměry).

Druhová skladba lesů je dosti proměnlivá, převažují však porosty přirozeného až přírodně blízkého charakteru. Hlavními zastoupenými dřevinami jsou dub zimní a borovice lesní, dosti hojně jsou i habr, buk, lípy, smrk, modřín, mýty i javory, jasan, jedle či douglaska. Většina lesních porostů patří do kategorie lesů zvláštního určení, a to zejména v subkategorii lesy sloužící lesnickému výzkumu a lesnické výuce (školní lesy Mendelovy univerzity, zahrnující většinu porostů komplexu Soběšických lesů, s výjimkou lesů v severozápadní části obřanského katastru, a též část lesů v údolí Svitavy), případně v subkategorii příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí (lesy mezi Obřany a Soběšicemi a enklávy drobnějších lesních celků včetně Borků). Méně, avšak nikoliv zanedbatelně jsou zastoupeny i lesy ochranné (lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích – především v prudkých až skalnatých svazích v údolí Svitavy, výjimečně jinde). Lesy hospodářské jsou zastoupené minimálně (pouze část lesů v bočním údolí k údolí Svitavy při východním okraji řešeného území, v k. ú. Obřany).

Zemědělská půda je soustředěna především v méně členitých partiích řešeného území. Největší zastoupení má v obřanském katastru (cca 262 ha, tj. 49,5 % jeho výměry), na souvislé větší ploše především směrem na Bílovice nad Svitavou. Relativní zastoupení zemědělské půdy v ostatních katastrech je vcelku vyrovnané – pohybuje se v rozmezí 23 - 38 % jejich výměry. Více než polovinu zemědělské půdy tvoří dle údajů KN orná půda, významně zastoupená především

v k. ú. Obřany (na cca 150 ha, tj. 28,4 % jeho výměry). V maloměřickém katastru leží většina evidované orné půdy dlouhodobě ladem. Významně jsou ve všech k. ú. zastoupeny zahrady (jednak v návaznosti na objekty individuálního bydlení, jednak v zahrádkářských osadách) – nejvíce v k. ú. Obřany (cca 90,2 ha, tj. 17,1 % jeho výměry) a Sadová (81,2 ha, tj. 28,8 % jeho výměry). Zastoupení trvalých travních porostů a ovocných sadů je celkově nízké – nejvíce travních porostů je v k. ú. Obřany (cca 18,4 ha, tj. 3,5 % jeho výměry) a sadů v k. ú. Soběšice (cca 39,8 ha, tj. 0,7 % jeho výměry) a Sadová (cca 38,2 %, tj. 1,4 % jeho výměry), zatímco v k. ú. Maloměřice je travních porostů minimum (cca 1,8 ha) a sady chybí úplně. Vinice jsou evidované pouze na dvou pozemcích – jednom v k. ú. Maloměřice (v rámci zahrádkové osady pod ulicí Rokytovou) a jednom v k. ú. Obřany (v rámci zahrádkové osady v prostoru Obřanského hradiska).

Vodní plochy souhrnně zaujímají dle údajů KN jen cca 0,7 % celkové výměry řešeného území, na čemž se nejvíce podílejí pozemky řeky Svitavy v k. ú. Maloměřice a Obřany, zatímco v k. ú. Útěchov u Brna nejsou pozemky vodních ploch zastoupené vůbec. Vodní toky mají různorodý charakter – od úseků dochovaných ve víceméně přírodním stavu (Svitava v údolí mezi Bílovicemi a Obřany, většina lesních potoků) přes úseky ve výrazně regulovaných korytech (zejm. Svitava pod maloměřickým jezem či některé úseky Obřanského potoka) až po zaklenuté úseky (např. dílčí úseky Obřanského potoka v zástavbě Obřan či Zaječí potok před spojením jeho údolí s údolím U Antoníčka).

Na zastavěné plochy připadá necelých 4,6 % celkové výměry řešeného území a na ostatní plochy (zahrnující velmi různorodé způsoby využití včetně komunikací a ploch veřejné a jiné nelesní zeleně) 17,5 % jeho výměry. Jasně nejvíc jsou uvedené druhy pozemků zastoupeny v k. ú. Maloměřice – pozemky zastavěných ploch zde mají výměru 38,6 ha (tj. 9,5 % výměry katastru) a pozemky ostatních ploch dokonce 224,1 ha (tj. 55,2 % výměry katastru).

6.1.3. Společenské funkce krajiny

Jednotlivé partie řešeného území plní v závislosti na proměnlivé struktuře využití velmi rozdílné společenské funkce.

Obytná zástavba Maloměřic, Obřan, Soběšic, Útěchova a Sadové plní především rezidenční funkci, zástavba však má velmi různorodý charakter. V případě Maloměřic, Obřan, Soběšic a Útěchova se alespoň zčásti zachovala původní vesnická jádra, na která v různé míře navazuje novodobější zástavba. Velký podíl novodobé zástavby rodinných domů je charakteristický především pro Soběšice a Útěchov. Menší sídliště panelových bytových domů vzniklo v severní části Obřan. V případě Sadové je obytná zástavba záležitostí výhradně novodobou – v jižní části katastru se dynamicky rozvíjí výstavba jak rodinných, tak i menších bytových domů.

Ekonomická funkce se promítá v řešeném území v různých podobách. Rozsáhlé plochy výrobních a skladových areálů jsou charakteristické pro Maloměřice (s dominantními areály cementárny a teplárny a s rozsáhlým areálem seřazovacího vlakového nádraží). Tvář krajiny na jihovýchodním okraji území (ve východní části maloměřického katastru) je výrazně poznamenána dřívější těžební činností (zejm. vápencové lomy ve svazích Hádů, ale i granodioritový lom v levobřežních svazích údolí Svitavy). Intenzivní zemědělské hospodaření dosud přetrvává ve významnější míře pouze v obřanském katastru, a to především v podobě velkoplošně i maloplošně obhospodařovaných bloků orné půdy. V obřanském a soběšickém katastru jsou poměrně velké plochy zemědělských pozemků využívány k pastvě koní. Vzhledem k rozloze lesů je velmi významným ekonomickým odvětvím v řešeném území lesní hospodářství, často ovšem přizpůsobené různým mimoprodukčním funkcím lesa (zejm. obecně rekreačnímu využití a v případě školních lesů Mendelovy univerzity i výuce).

Rekreační funkce patří v řešeném území k nejméně významným. Krátkodobé pobytové rekreaci slouží především četné a často i plošně rozsáhlé zahrádkové oblasti zastoupené ve všech řešených katastrech, nejvíce však v k. ú. Obřany (zejména v širokém prostoru Obřanského hradiska, nad železniční tratí směrem k Lesné a ve dně údolí Svitavy k Bílovicím) a Sadová (především v širokém prostoru Zaječí hory). V případě některých oblastí dochází k živelnému mísení rekreační funkce s funkcí rezidenční. K pohybové rekreaci jsou tradičně nejvíce využívány zastoupené lesní celky a údolí Svitavy směrem k Bílovicím, v poslední době však významně i

prostory Cacovického ostrova či hádeckých lomů. Pro sportovní aktivity slouží různorodé sportovní areály v rámci zastavěných území jednotlivých místních částí a také areál střelnice uvnitř lesního komplexu v k. ú. Sadová.

Významnou dopravní funkci mají v území vedle již zmíněného maloměřického nádraží především železniční trati na Blansko a Tišnov, příslušná část velkého městského okruhu v jižní části území a komunikace, na kterých je provozována městská hromadná doprava. Velkým dopravním problémem je nadměrné zatížení radiálních komunikací v Maloměřicích a Obřanech (ulice Valchařská, Karlova, Selská, Obřanská a Fryčajova) v hodinách dopravních špiček.

6.2. Příčiny narušení krajiny

V rámci řešeného území lze specifikovat řadu negativních vlivů lidské činnosti na krajinu a její ekologickou stabilitu.

Z pohledu dlouhodobých vlivů na krajinu jsou problematické zejména dynamický proces rozšiřování zastavěných území a ním související dopravní stavby, kdy dochází k nevratným nebo jen obtížně kompenzovatelným zásahům do reliéfu, půdy a vodního režimu území a kdy se zároveň zužuje prostor pro výskyt přirozené bioty území.

V lesních komplexech se místy negativně projevuje nevhodná dřevinná skladba (zejm. jehličnaté kultury, příp. akátové porosty), díky níž jsou sníženy přirozené funkce lesů (ekologická, půdoochranná, vodohospodářská). Jehličnaté kultury jsou navíc náchylnější k důsledkům škodlivých vlivů bořivých větrů, imisí, hmyzích škůdců a v poslední době i sucha.

Výraznější negativní vlivy zemědělského využití se týkají pouze obřanského katastru, kde souvisí především s velkoplošným obhospodařováním některých bloků orné půdy – patří k nim především rozvoj půdní eroze a nadměrná eutrofizace (obohacení živinami) půdního a vodního prostředí.

Průchod vodních toků zastavěnými územími je spojen s výrazným snížením biologických funkcí toků vlivem znečištění, regulací koryt a místy i jejich zaklenutí a přítomnosti ekologicky málo významné a nepříliš vhodné doprovodné vegetace.

Další negativní vlivy na krajinu jsou spojeny s existencí zahrádkových oblastí. Místy příliš koncentrovaná rekreační zástavba výrazně ovlivňuje obraz krajiny (krajinný ráz) a negativním jevem je rovněž ukládání organických rostlinných zbytků a jiných odpadů v přilehlých partiích krajiny (např. na okrajích lesních celků).

6.3. Stupně ekologické stability

Míra aktuální ekologické stability krajinných segmentů je hodnocena pomocí následující šestistupňové klasifikace:

0. stupeň – území ekologicky zcela nestabilní, s absencí trvalé biotické složky:

V řešeném území všechny zastavěné a zpevněné plochy.

1. stupeň – území s velmi nízkou ekologickou stabilitou:

V řešeném území zejména orná půda.

2. stupeň – území s nízkou ekologickou stabilitou:

V řešeném území zejména málo kvalitní (eutrofizovaná) ladní bylinná a dřevinná společenstva, regulované úseky vodních toků bez kvalitní doprovodné vegetace, běžná doprovodná vegetace komunikací, zahrady, plochy veřejné zeleně.

3. stupeň – území se střední ekologickou stabilitou:

V řešeném území zejména lesy s ekologicky nevhodnou dřevinnou skladbou, dále např. regulované úseky vodních toků s vyvíjejícími se doprovodnými porosty dřevin, vodní plochy se sníženou kvalitou vody a břehových porostů dřevin a přírodě blízká ladní a mokřadní společenstva.

4. stupeň – území s vysokou ekologickou stabilitou:

V řešeném území především vzrostlé lesy s přírodě blízkou dřevinnou skladbou, případně i nejcennější partie stepních a lesostepních ladí

5. stupeň – území s nejvyšší ekologickou stabilitou:

Obecně přírodní a přirozená společenstva – v řešeném území sem lze potenciálně řadit ekologicky nejcennější partie lesních porostů.

6.4. Kostra ekologické stability

Prvky kostry ekologické stability (ekologicky významné segmenty krajiny – EVSK) tvoří mozaiku v současné době ekologicky relativně nejstabilnějších lokalit trvalé vegetace v krajině, bez ohledu na vzájemné vztahy a vazby. Mají zásadní význam pro ÚSES, neboť obvykle vytvářejí základní stavební kameny jeho tvorby.

Součástí kostry ekologické stability řešeného území jsou v první řadě plochy zvláště chráněných území, evropsky významných lokalit a některých registrovaných významných krajinných prvků (viz dále).

Dalším zdrojem pro vymezení ekologicky cenných lokalit v řešeném území je mapování biotopů, původně prováděné v letech 2001 – 2005 pro účely vytváření soustavy Natura 2000 a aktualizované v následujících letech (2008, 2010 a 2014). Nejcenějšími zastoupenými přírodními biotopy jsou lesní biotopy, významné jsou však i některé další typy přírodních biotopů (především lučních a skalních).

Bohatá mozaika přírodních lesních biotopů se nachází ve svazích údolí Svitavy mezi Obřany a Bílovicemi nad Svitavou a navazujícího bočního údolí na východním pomezí řešeného území – zastoupeny jsou zde zejména biotopy L3.1 Hercynské dubohabřiny, L3.4 Panonské dubohabřiny, L4 Suťové lesy (v některých spodních partiích svahů) a L6.5 Acidofilní teplomilné doubravy a ostrůvkovitě též biotopy L5.1 Květnaté bučiny a L6.4 Středoevropské bazifilní teplomilné doubravy. Na skalní výchozy jsou zde vázány ostrůvky skalních biotopů S1.2 Štěrbínová vegetace silikátových skal a drolin.

Pro územně příslušné partie souvislého komplexu Soběšických lesů jsou charakteristické především přírodní lesní biotopy L3.1 Hercynské dubohabřiny (hojně v okolí Soběšic a Útěchova, mezi Soběšicemi a Obřany a ve svazích údolí Zaječského potoka), méně pak též biotopy L2.2 Údolní jasanovo-olšové luhy (v potočních nivách Rakovce, Melatína, Soběšického potoka, Zaječského potoka a některých bezejmenných potoků) a L5.1 Květnaté bučiny (ve stinných údolních svazích severovýchodně až východně od Soběšic a v okolí Útěchova) a zcela okrajově i L6.5 Acidofilní teplomilné doubravy (na jihozápadním pomezí řešeného území, pod areálem stělnice). Rybníčky v údolí Zaječského potoka jsou mapovány jako vodní biotopy V1 Makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod.

Ostrůvkovitě se přírodní lesní biotopy vyskytují i v jiných partiích území – v drobných lesících a remízích u Soběšic (L3.1 Hercynské dubohabřiny a L6.5 Acidofilní teplomilné doubravy - na Ostré horce), v příkrých svazích nad zástavbou ulic Hradiska a Mlýnské nábřeží v Obřanech (L3.1 Hercynské dubohabřiny, L6.5 Acidofilní teplomilné doubravy a zejména L3.4 Panonské dubohabřiny) a ve svazích Hádů (viz dále).

Souvislá mozaika přírodních, převážně nelesních biotopů charakterizuje prostor opuštěných hádeckých lomů a mezilehlých a navazujících zbytků přirozených výslunných svahů Hádů v jihovýchodní části řešeného území. Hojně jsou zde zejména skalní biotopy S1.1 Štěrbínová vegetace vápnitých skal a drolin a S2 Pohyblivé sutě, luční biotopy T3.4 Širokolisté

suché trávníky a křovinné biotopy K3 Vysoké mezofilní a xerofilní křoviny, doplněné ostrůvky lesních biotopů L3.4 Panonské dubohabřiny a L6.1 Perialpidské bazofilní teplomilné doubravy (mapovány na okraji přírodní památky Velká Klajdovka), lučních biotopů T4.1 Suché bylinné lemy a ve dně Růženina lomu mokřadních biotopů M1.1 Rákosiny eutrofních stojatých vod a vodních biotopů V1 Makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod.

Mimo výše popsaný prostor Hádů jsou další přírodní luční biotopy ostrůvkovitě mapované i v jiných partiích jižní části řešeného území – na Obřanské stráni, nad zástavbou ulic Hradiska a Mlýnské nábreží v Obřanech, v zářezu železniční trati nad Cacovickým ostrovem a ve výrazném svahu nad ulicemi Kulkovou a Zimní v Maloměřicích. Jde především o biotopy T3.4 Širokolisté suché trávníky, vzácněji i T3.3 Úzkolisté suché trávníky, T3.5 Acidofilní suché trávníky a T6.1 Acidofilní vegetace efemér a sukulentů.

Křovinné biotopy K3 Vysoké mezofilní a xerofilní křoviny se kromě prostoru Hádů nacházejí místně i v některých dalších partiích ladem ležících ploch ve východní polovině maloměřického katastru a ve východní části obřanského katastru.

Tok Svitavy je v řešeném území v celé délce (včetně Cacovického náhonu) mapován jako vodní biotop V4 Makrofytní vegetace vodních toků, od Cacovického ostrova k Bílovicím většinou s doprovodným lemem úzkých pásů lesních biotopů L2.2 Údolní jasanovo-olšové luhy.

Pro prostory opuštěných granodioritových lomů z obou stran řeky Svitavy (Maloměřický lom, Obřanský lom) jsou charakteristické skalní biotopy S1.2 Štěrbinová vegetace silikátových skal a drolin.

7. Limity využití území

7.1. Ochrana přírody a krajiny

7.1.1. Zvláště chráněná území

Do k. ú. Maloměřice na jihovýchodním okraji řešeného území nepatrně zasahuje Chráněná krajinná oblast Moravský kras. Konkrétně je součástí CHKO Moravský kras v řešeném území jediný lesní pozemek (p. č. 2556/3), situovaný nad hranou hádeckých lomů. Pozemek je zařazený do I. zóny CHKO (zóny s nejpřísnějším režimem ochrany) a zároveň do plochy Národní přírodní rezervace (NPR) Hádecká planinka, chránící zachovaný druhově bohatý komplex přirozených doubrav a bukových doubrav na území krasové plošiny s výskytem řady vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů a povrchových a podzemních krajových jevů.

Kromě zmíněných územně příslušných partií CHKO Moravský kras a NPR Hádecká planinka se v řešeném území nacházejí další tři maloplošná zvláště chráněná území:

- Přírodní památka Velká Klajdovka – přírodní lokalita stepního až lesostepního charakteru s výskytem řady zvláště chráněných a dalších vzácných a ohrožených rostlinných a živočišných druhů; k. ú. Maloměřice a vně řešeného území k. ú. Židenice; celková výměra cca 9,0 ha (z toho v řešeném území cca 5,5 ha);
- Přírodní památka Kavky – přírodní lokalita stepního až lesostepního charakteru s výskytem řady zvláště chráněných a dalších vzácných a ohrožených rostlinných a živočišných druhů; k. ú. Maloměřice a nepatrně i k. ú. Židenice (vně řešeného území); celková výměra cca 5,4 ha (z toho v řešeném území rovněž cca 5,4 ha);
- Přírodní památka Obřanská stráž – lokalita některých vzácných a chráněných druhů rostlin ve výslunných svazích údolí Svitavy východně od Obřan; k. ú. Obřany; výměra cca 0,8 ha.

Přírodní památka Kavky má ochranné pásmo stanovené zřizovacím předpisem a národní přírodní rezervace Hádecká planinka a přírodní památky Velká Klajdovka a Obřanská stráž mají

ochranná pásma stanovená zákonem. Ve všech případech jde o ochranná pásma vymezená obecně v konstantní šíři 50 m.

7.1.2. Natura 2000

Do řešeného území nezasahuje žádná ptačí oblast.

V území se nacházejí části tří evropsky významných lokalit (EVL) zařazených do národního seznamu:

- EVL CZ0624130 Moravský kras, v řešeném území zahrnující kromě příslušných partií CHKO Moravský kras navazující zalesněné partie svahů údolí Svitavy a nezalesněného dna údolí v k. ú. Maloměřice a Obřany, o výměře cca 361ha; předmětem ochrany je čtrnáct typů evropských stanovišť (z toho šest prioritních – Subpanonské stepní trávníky, Vápnité sutě pahorkatin a horského stupně, Lesy svazu *Tilio-Acerion* na svazích, sutích a v roklicích, Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, Panonské dubohabřiny a Panonské šípákové doubravy), osm evropsky významných druhů živočichů (z toho jeden prioritní – prástevník kostivalový) a čtyři evropsky významné druhy rostlin;
- EVL CZ00624236 Jižní svahy Hádů, v řešeném území zahrnující plochy přírodních památek Velká Klajdovka a Kavky a navazující partie opuštěných hádeckých lomů v k. ú. Maloměřice, o výměře cca 26,2 ha; předmětem ochrany jsou Polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápnitých podložích, Subpanonské stepní trávníky (prioritní stanoviště) a rostlinný druh koniklec velkokvětý;
- EVL CZ0624132 Údolí Svitavy, do řešeného území zasahující jen nepatrně v jeho severní části, na severovýchodním okraji k. ú. Útěchov (na necelých 0,3 ha); předmětem ochrany jsou čtyři typy evropských stanovišť (z toho jedno prioritní – Lesy svazu *Tilio-Acerion* na svazích, sutích a v roklicích) a jeden evropsky významný druh živočichů (kovařík fialový);

7.1.3. Památné stromy

V řešeném území je vyhlášena jedna skupina památných stromů:

- lipová alej na bývalém maloměřickém hřbitově – celkem 40 stromů lípy srdčité (malolisté) a lípy velkolisté; alej má stanovené ochranné pásmo v rozsahu parcel č. 376/1, 378/1, 378/2, 378/3 a 378/4 v k. ú. Maloměřice.

7.1.4. Významné krajinné prvky

V řešeném území jsou ze zákonem č. 114/1992 Sb. taxativně vyjmenovaných významných krajinných prvků (VKP) zastoupeny lesy, vodní toky, rybníky a údolní nivy. Možnost přesné identifikace těchto obecně vyjmenovaných VKP je ztížena absencí jednoznačného legislativního výkladu pojmů les, vodní tok, rybník, údolní niva.

Kromě taxativně vyjmenovaných VKP se v území nachází sedmnáct VKP registrovaných dle § 6 zákona č. 114/1992 Sb.:

- VKP Maloměřický lom – geologicky významná lokalita; opuštěný lom s granodiority brněnského masivu, s výskytem krystalů medově hnědého titanu, v levobřežních svazích údolí Svitavy; k. ú. Maloměřice;
- VKP Růženin lom I – geologicky významná lokalita; část opuštěného lomu Džungle; s odkryvy vápencových souvrství ve svazích Hádů; k. ú. Maloměřice;
- VKP Růženin lom II – opuštěný lom ve svazích Hádů s mozaikou unikátních společenstev (včetně mokřadních) vázaných na vápencové podloží; k. ú. Maloměřice;
- VKP Odvaly – část opuštěného etážového lomu s odkryvy vápencových souvrství a s významnou květenou ve svazích Hádů; k. ú. Maloměřice;

- VKP Skalka – skalní výchoz granodioritového podloží s teplomilnou vegetací; k. ú. Maloměřice;
- VKP Maloměřická stráž – stráž se suchomilnou bylinnou vegetací s roztroušenými dřevinami nad Kulkovou ulicí; k. ú. Maloměřice;
- VKP Špice – stráž se suchomilnou bylinnou vegetací s roztroušenými dřevinami nad Kulkovou a Zimní ulicí; k. ú. Maloměřice;
- VKP Panská lícha – přírodě blízké lesní porosty na okraji komplexu Soběšických lesů s výskytem jeřábu břeku a dřínu jarního; k. ú. Obřany;
- VKP Strom – izolovaný lesní porost přírodě blízkého charakteru s výskytem ohrožených teplomilných druhů bylin na vyvýšenině při jižním okraji Soběšic; k. ú. Soběšice;
- VKP V sadech – izolovaný lesní porost přírodě blízkého charakteru na stráni a ve strži při východním okraji Soběšic; k. ú. Soběšice;
- VKP Soběšické meze – lesní i nelesní porosty dřevin přírodě blízkého charakteru na stráni a ve strži při severovýchodním okraji Soběšic; k. ú. Soběšice;
- VKP Soběšický potok – dno údolí s vodním tokem a fragmenty přírodě blízkých lesních a bylinných společenstev, z velké části uvnitř oplocených pozemků zahrad; k. ú. Soběšice;
- VKP Melatín – přírodě blízké lesní porosty ve svazích údolí potoka Melatínu v komplexu Soběšických lesů; k. ú. Soběšice;
- VKP Údolí Rakoveckého potoka – dno údolí s převážně přirozeně meandrujícím tokem, drobnými nádržemi (rybník, tůň), olšovým luhem a mokřadními lody; k. ú. Soběšice (přesah z k. ú. Ořešín vně řešeného území);
- VKP Midlochův pomník – okrasný lesní palouk s pomníkem a výsadbami jednotlivých dřevin; k. ú. Útěchov u Brna;
- VKP Útěchovský potok – dna údolí Útěchovského potoka a dvou jeho zdrojnic s fragmenty přirozených koryt a přírodě blízkých lesních a bylinných společenstev; k. ú. Útěchov u Brna;
- VKP Údolí Zaječského potoka – dno údolí s převážně přirozeně meandrujícím tokem, třemi drobnými rybníky, lužními porosty a mokřadními lody; k. ú. Sadová.

7.1.5. Ochrana krajinného rázu

Území CHKO Moravský kras je územím se speciální (zvýšenou) ochranou krajinného rázu.

Ve zbývajících partiích území je krajinný ráz chráněn pouze obecně ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb.

7.2. Územně analytické podklady

Územně analytické podklady statutárního města Brna ve znění poslední úplné aktualizace z roku 2016 (aktualizované ÚAP) obsahují mj. Výkres limitů využití území – omezení vyplývající z právních předpisů (dále jen "Výkres"), ve kterém jsou limity využití území rozčleněny do tematických skupin – Ochrana území využitelných přírodních zdrojů, Ochrana přírody a krajiny, Ochrana památek a kulturních hodnot, Ochrana území před záplavami, Ochrana hlavních tras inženýrských sítí, Ostatní ochrana území, Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu.

Ze skupiny Ochrana území využitelných přírodních zdrojů jsou v řešeném území ve výkrese zobrazena:

- výhradní ložiska nerostných surovin – výhradní ložisko Maloměřice - Hády (cementářské korekční sialitické suroviny) při jihovýchodním okraji řešeného území, v k. ú. Maloměřice;
- chráněná ložisková území nerostných surovin – chráněné ložiskové území Maloměřice - Hády (vápenec) při jihovýchodním okraji řešeného území, v k. ú. Maloměřice;

Ze skupiny Ochrana přírody a krajiny jsou v řešeném území ve Výkresu zobrazeny:

- maloplošná zvláště chráněná území – viz výše (kapitola 7.1.1),
- ochranná pásma maloplošných zvláště chráněných území – viz výše (kapitola 7.1.1),
- registrované významné krajinné prvky – viz výše (kapitola 7.1.4),
- evropsky významné lokality - NATURA 2000 – viz výše (kapitola 7.1.2),
- památné stromy – viz výše (kapitola 7.1.3);
- plochy nejvýznamnější zeleně dle vyhlášky města Brna – parkově upravené plochy v zastavěných územích Maloměřic (bývalý hřbitov, podél levého břehu Svitavy na ulici Dolnopolní) a Obřan (parčík mezi ulicemi Fryčajovou a Výpustky);
- ZPF I. a II. třídy ochrany – části zemědělské půdy mimo zastavěná území a zastavitelné plochy v k. ú. Maloměřice a Obřany.

Ze skupiny Ochrana památek a kulturních hodnot jsou v řešeném území ve Výkresu zobrazeny:

- ochranné pásmo městské památkové rezervace Brno – zasahuje nepatrně do jižní části k. ú. Maloměřice – vymezeno ulicemi Provazníkovou a Karlovou;
- objekty zapsané v ústředním seznamu kulturních památek – areál kostela sv. Václava v Obřanech, vila dr. Voženilka na ulici Mlýnské nábřeží v Obřanech, průčelí secesního domu na ulici Hradiska v Obřanech, kaplička na ulici V koutku v Útěchově;
- archeologické lokality – Hradisko Obřany a pohřebiště Široká, obě v k. ú. Obřany.

Ze skupiny Ochrana území před záplavami jsou v řešeném území ve Výkresu zobrazeny:

- stanovená záplavová území – záplavové území Q₁₀₀ v údolní nivě Svitavy v celé délce v řešeném území;
- stanovená aktivní zóna záplavového území – aktivní zóna v rámci stanoveného záplavového území v údolní nivě Svitavy v celé délce v řešeném území.

Ze skupiny Ochrana hlavních tras inženýrských sítí jsou v řešeném území ve Výkresu zobrazeny:

- bezpečnostní pásma plynovodů VTL – významně ve všech zastoupených katastrech (v k.ú. Sadová pouze na severovýchodním okraji);
- ochranná pásma plynovodů VTL – ve stejných lokalitách jako bezpečnostní pásma plynovodů;
- ochranná pásma elektrických vedení VVN a VN – celkově hojně v různých částech řešeného území;
- ochranná pásma silnic a dálnic - ochranná pásma silnic II. a III. třídy mimo zastavěná území (z Obřan na Bílovice, ze Soběšic na Lesnou a mezi Soběšicemi a Útěchovem);
- ochranná pásma železnice – kolem železničních tratí a vlečky v jižní polovině řešeného území;
- ochranná pásma letišť – ochranné pásmo civilního letiště Brno-Tuřany zasahující do jižní části řešeného území (celé k. ú. Maloměřice a jižní část k. ú. Obřany);
- ochranná pásma elektronické komunikační sítě – pásmo vysílače Hády zasahující do jihovýchodní části území, v k. ú. Maloměřice.

Ze skupiny Ostatní ochrana území jsou v řešeném území ve Výkresu zobrazeny:

- zájmová území pro bezpečnost státu - ochrana území a objektů – ochranné pásmo židenických kasáren zasahující do jižní části k. ú. Maloměřice;
- zájmová území pro bezpečnost státu - ochrana elektronické komunikační sítě – ochranná pásma překrývající většinu plochy řešeného území (méně pouze v k. ú. Sadová).

Ze skupiny Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu nejsou v řešeném území zastoupeny žádné limity.

Pro řešení Plánu ÚSES jsou kromě limitů ze skupiny Ochrana území z hlediska hodnot přírody, krajiny a zeleně podstatná především ochranná pásma inženýrských sítí výrazně

ovlivňující možnosti výsadby a také záplavová území a jejich aktivní zóny s obecně významným vlivem na přípustnost využití území.

8. Analýza podkladů

8.1. Typy podkladů územního systému ekologické stability

Do analýzy byly zahrnuty všechny aktuálně směrodatné podklady zabývající se vymezením ÚSES v řešeném území.

Ve vyhlášce ministerstva životního prostředí České republiky č. 395/1992 Sb. se hovoří pouze o dvou typech dokumentací ÚSES – o plánech sloužících k vymezení ÚSES (§ 2) a o projektech sloužících k vytváření ÚSES (§ 4). Skutečnost je ovšem daleko složitější, neboť dokumentací a podkladů obsahujících ÚSES vzniká celá řada typů. V zásadě lze všechny typy dokumentací a jiných podkladů obsahujících ÚSES členit na:

- samostatné dokumentace a podklady ÚSES;
- jiné dokumentace a podklady obsahující ÚSES.

Samostatné dokumentace ÚSES jsou takové dokumentace, kde je ÚSES jediným hlavním předmětem řešení, což vyplývá obvykle i z názvu příslušných dokumentací. Pro řešení byly v 90. letech 20. století zpracovány generely lokálního územního systému ekologické stability, jejichž řešení však již dnes nelze považovat za aktuálně směrodatné (byť některé dílčí informace z těchto generelů jsou stále využitelné).

Jiných dokumentací obsahujících ÚSES je vícero typů. Z nich podstatné jsou především ty dokumentace, které se na vymezení ÚSES podílejí aktivním způsobem a zpřesňují či mění vymezení ÚSES oproti podkladovým materiálům a zároveň zvyšují závaznost jeho vymezení. Zásadními typy takovýchto dokumentací jsou především územně plánovací dokumentace (ÚPD) a dokumentace komplexních pozemkových úprav (KoPÚ).

8.2. Přehled základních analyzovaných podkladů

Hlavními analyzovanými podklady jsou:

- Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje (Urbanistické středisko Brno, s.r.o. + Atelier T-plan, s.r.o., Praha, 2016);
- Územní plán města Brna v platné podobě ke dni 31. 1. 2020;
- Územní plán města Brna - návrh pro veřejné projednání z března 2020;
- Komplexní pozemkové úpravy k.ú. Obřany (AGROPROJEKT PSO s.r.o., 2006, Brno).

8.3. Řešení ÚSES v podkladových dokumentacích

8.3.1. Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje

Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje vydané v roce 2016 (dále jen "ZÚR JMK") obsahují aktuálně směrodatné koncepční řešení nadregionální a regionální úrovně ÚSES. V ZÚR JMK jsou vymezeny plochy pro nadregionální a regionální biocentra a koridory pro nadregionální a regionální biokoridory. Výkres ploch a koridorů v rámci ZÚR JMK zpracovaný v měřítku 1 : 100 000 tedy neobsahuje přímo vymezení nadregionálních a regionálních biocenter

a biokoridorů, nýbrž rámců pro jejich přesná vymezení. Tyto rámce jsou závazné pro územně plánovací dokumentaci (ÚPD) obcí, jež by pak měla obsahovat buď odpovídající konkrétní vymezení biocentra a biokoridorů nadmístní (nadregionální a regionální) úrovně ÚSES, nebo alespoň zpřesnění rámců obsažených v ZÚR JMK

Nadregionální úroveň ÚSES není dle ZÚR JMK v řešeném území zastoupená.

Regionální úroveň ÚSES je dle ZÚR JMK v řešeném území zastoupená dílčími částmi ploch pro dvě regionální biocentra a plochami nebo dílčími částmi ploch koridorů pro čtyři regionální biokoridory.

Příslušnými regionálními biocentry jsou:

- RBC 243 Cacovická Svitava – plocha pro jeho vymezení se nachází ve dně údolí Svitavy na západním pomezí jižní části řešeného území, převážně v k. ú. Maloměřice, s přesahy do k. ú. Obřany a mimo řešené území do k. ú. Husovice;
- RBC 1543 Hády – plocha pro jeho vymezení se nachází v prostoru Hádecké plošiny a přilehlých partií údolí Svitavy, převážně vně řešeného území, s přesahy do jeho východní až jihovýchodní části (do k. ú. Obřany a Maloměřice).

Příslušnými regionálními biokoridory jsou:

- RK 1469 – propojuje RBC 243 Cacovická Svitava a RBC 1543 Hády a koridor pro jeho vymezení prochází dnem údolí Svitavy na pomezí k. ú. Maloměřice a Obřany v jižní části řešeného území;
- RK 1470 – navazuje na RBC 243 Cacovická Svitava, od kterého směřuje dnem údolí Svitavy na západním pomezí nejnižnějších partií řešeného území (k. ú. Maloměřice) celkově k jihu až jihozápadu;
- RK 1504A – navazuje na RBC 1543 Hády, od kterého směřuje dnem údolí Svitavy na východním pomezí řešeného území (k. ú. Obřany) celkově k severu;
- RK 1504B – navazuje na RBC 1543 Hády, od kterého směřuje údolím Svitavy na východním pomezí řešeného území (k. ú. Obřany) celkově k severu.

Plochy koridorů pro regionální biokoridory RK 1504A a RK 1504B se v partiích na pomezí řešeného území vzájemně významně překrývají.

8.3.2. Územní plán města Brna

Územní plán města Brna (dále jen "ÚPmB") je platný již od roku 1994. Rozsáhlá aktualizace ÚPmB, která vstoupila v platnost v roce 2014 a která zahrnovala i zásadní změny koncepce a vymezení ÚSES, byla následně zrušena, takže se řešení ÚSES vrátilo k podobě před vznikem této aktualizace (podoba z roku 1994 s dílčími následnými změnami).

Stávající platné řešení ÚSES v ÚPmB je poněkud znehledněno vlivem několika faktorů, mezi nimiž k nejdůležitějším patří:

- chybějící rozlišení hierarchických úrovní ÚSES – nejsou vzájemně rozlišeny nadregionální, regionální a místní úroveň ÚSES, takže u jednotlivých skladebných částí není zcela jednoznačně dané, ke které úrovni patří;
- chybějící vymezení skladebných částí ÚSES ve většině ploch maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ) a navržených VKP – v případě těchto ploch MZCHÚ a navržených VKP tak není zcela jednoznačně zřejmé, zda jsou nebo nejsou součástí řešení ÚSES (bráno do důsledků je fakticky řešení ÚSES v prostorech MZCHÚ a VKP přerušeno);
- chybějící individuální identifikátory (označení) jednotlivých skladebných částí ÚSES – absence identifikátorů ztěžuje orientaci v řešení ÚSES;
- nespojitost grafického vymezení ÚSES – jednotlivé skladebné části ÚSES na sebe často přímo nenavazují (zpravidla jde o přerušování dopravními stavbami), což vyvolává pochybnosti o příslušnosti mezilehlých prostorů do ÚSES.

I přes uvedené negativní faktory však lze koncepci řešení ÚSES v ÚPmB v rámci území řešeného Plánem ÚSES do určité míry interpretovat.

Rozsáhlejší biocentrum vymezené v prostoru Cacovického ostrova při západním okraji jižní části řešeného území lze považovat za ekvivalent regionálního biocentra RBC 243 Cacovická Svitava ve smyslu ZÚR JMK.

Poněkud složitější situace je v případě ještě rozsáhlejšího biocentra situovaného v údolí Svitavy při východním okraji jižní části řešeného území. Vymezení tohoto biocentra z menší části odpovídá územně příslušným partiím plochy pro vymezení regionálního biocentra RBC 1543 Hády ve smyslu ZÚR JMK. Větší část biocentra vymezeného v ÚPmB se však nachází mimo rámcově vymezenou plochu pro RBC 1543 Hády ve smyslu ZÚR JMK (zčásti přitom v prostorech ploch koridorů pro regionální biokoridory RK 1469, RK 1504A a RK 1504B dle ZÚR JMK).

Soustavu dalších menších biocenter a biokoridorů vymezených v ÚPmB v údolní nivě Svitavy lze chápat jako zpřesnění vymezení územně příslušných partií regionálních biokoridorů RK 1469 a RK 1470 ve smyslu ZÚR JMK.

Zbývající části řešení ÚSES v ÚPmB tvořené různě vymezenými biocentry a biokoridory (a výjimečně i některými plochami navržených VKP či MZCHÚ) lze považovat za řešení místní úrovně ÚSES. K větším místního ÚSES patří:

- větev procházející jižním pomezím řešeného území, v němž sestává z jednoho biocentra a jednoho biokoridoru a fakticky i z územně příslušných partií přírodní památky Velká Klajdovka a případně i z navrženého významného krajinného prvku v prostoru západní až střední části lesního celku Borky;
- větev vedená od rozsáhlého biocentra v údolí Svitavy na východním pomezí řešeného území obřanským katastrem celkově k severozápadu, do biocentra v severozápadní části k. ú. Obřany (z východní strany silnice mezi Soběšicemi a Lesnou), a sestávající kromě obou zmíněných koncových biocenter z dalšího biocentra a dvou biokoridorů;
- větev navazující na větev pospanou v předchozím odstavci v biocentru z východní strany silnice mezi Soběšicemi a Lesnou a směřující převážně lesním prostředím kolem jezdeckého areálu Panská lícha celkově k severovýchodu – v řešeném území sestává z jednoho dlouhého biokoridoru (v krátkém úseku v údolí Soběšického potoka přerušeno) a jednoho biocentra situovaného na styku údolí potoka Melatína a Soběšického potoka při východním okraji řešeného území;
- rozvětvený biokoridor v k. ú. Sadová, procházející různorodým prostředím a napojený na styku údolí Zaječího potoka a údolí "U Antoníčka" mezi Sadovou a Lesnou na plochu navrženého VKP;
- větev vedená údolím potoka Melatína v lesním komplexu na východním pomezí řešeného území (východně až severovýchodně od Soběšic) a v řešeném území sestávající z jednoho biocentra a dílčích fragmentů dvou až tří biokoridorů;
- větev procházející komplexem Soběšických lesů severozápadně od Soběšic a sestávající v řešeném území z jednoho biocentra a dvou biokoridorů (v jednom případě jen krátký úsek);
- větev vedená celkově ve vazbě na tok, dno a částečně i svahy údolí potoka Rakovce na severozápadním pomezí soběšického katastru – v řešeném území zahrnuje většinu plochy jednoho biocentra, dílčí fragmenty dvou biokoridorů (vedených převážně vně řešeného území) a část plochy jednoho navrženého VKP;
- krátký úsek jednoho biokoridoru vedeného ve vazbě na bezejmenný levostranný přítok potoka Rakovce v komplexu Soběšických lesů severozápadně od Soběšic;
- fragmenty jednoho rozsáhlého biocentra a dvou biokoridorů v zalesněných okrajových partiích útěhovského katastru v severní části řešeného území.

8.3.3. Územní plán – návrh 2020

Řešení regionální úrovně ÚSES v návrhu nového územního plánu v jeho znění z března 2020 určeném pro veřejné projednání (dále jen "návrh ÚP 2020") vychází z řešení obsaženého v ZÚR JMK. V rámci území řešeného Plánem ÚSES obsahuje zpřesněná vymezení územně příslušných partií obou regionálních biocenter a regionálních biokoridorů RK 1469, RK 1470 a RK 1504A. Regionální biokoridory jsou přitom rozčleněny na jednotlivé dílčí úseky a vloženy

lokální biocentra s jednoznačnými identifikátory (kódy) – v řešeném území tak regionální biokoridor RK 1469 sestává z jednoho dílčího úseku (RK 1469/K1) a dvou vložených lokálních biocenter (RK 1469/C2 a RK 1469/C2), regionální biokoridor RK 1470 z územně příslušných partií dvou dílčích úseků (RK 1470/K5 a RK 1470/K6) a jednoho vloženého lokálního biocentra (RK 1470/C5) a regionální biokoridor RK 1504A z územně příslušných partií jednoho dílčího úseku (RK 1504A/K1).

Vymezení jednotlivých skladebných částí regionálního ÚSES v nivě Svitavy jsou v návrhu ÚP 2020 koordinována s navrženými protipovodňovými opatřeními.

Z regionálního biokoridoru RK 1504B, jehož rámcový koridor dle ZÚR JMK též přesahuje do řešeného území, není v návrhu ÚP 2020 vymezena žádná část, s odůvodněním, že se celý daný úsek biokoridoru po zpřesnění vymezení v Územní plánu (dále jen "ÚP") Bílovice nad Svitavou nachází vně území města Brna.

Řešení místní úrovně ÚSES v návrhu ÚP 2020 navazuje na řešení platného ÚPmB jen ve velmi omezené míře. V rámci území řešeného Plánem ÚSES souvisí změny v řešení oproti platnému ÚPmB především se zvýšením důrazu na vytváření funkčně ucelených větví ÚSES a se zohledněním aktuálního stavu využití území, jiných územně plánovacích záměrů na využití území, dokumentace komplexních pozemkových úprav pro k. ú. Obřany a nových řešení v navazujících územích. Na rozdíl od platného ÚPmB mají jednotlivé skladebné části ÚSES v návrhu ÚP 2020 přiděleny jednoznačné identifikátory (kódová označení).

Dle řešení návrhu nového ÚP 2020 zasahují do řešeného území následující větve a skladebné části místního ÚSES:

- větev místního ÚSES procházející jižním pomezím řešeného území, v němž sestává z jednoho celého lokálního biocentra (LBC MA01) a z částí dalšího lokálního biocentra (LBC MA02) a dvou biokoridorů (LBK ZI02 a LBK ZI03) – koncepčně jde o modifikaci řešení obsaženého i v původním ÚPmB;
- větev místního ÚSES vedená z údolí Svitavy severovýchodním okrajem obřanského katastru k severozápadu a poté severní částí obřanského katastru a lesním komplexem mezi Soběšicemi a Sadovou celkově západu a sestávající v řešeném území ze čtyř lokálních biocenter (LBC OB01, LBC OB02, LBC OB03, LBC SA01) a čtyř lokálních biokoridorů (LBK OB01, LBK OB02, LBK SA02, LBK SA03) – koncepčně jde o výraznou modifikaci řešení obsaženého i v původním ÚPmB a zohledňující řešení pozemkových úprav v k. ú. Obřany;
- skladebné části dalších větví místního ÚSES procházejících komplexem Soběšických lesů v k. ú. Sadová, Soběšice a částečně i Obřany a zahrnujících v řešeném území další čtyři lokální biocentra (LBC SO01, LBC SO02, LBC SO03 a malou část LBC LE01) a sedm lokálních biokoridorů (LBK SA01, LBK SA04, LBK LE01 - část biokoridoru, LBK OB01, LBK SO01, LBK SO02 a LBK SO03 - část biokoridoru) – jde o řešení z menší části tvořící modifikace původních řešení ÚPmB a z větší části koncepčně nová;
- větev místního ÚSES procházející západní částí útěchovského katastru, kde je její součástí jedno lokální biocentrum (LBC UT01) – v platném ÚPmB je prostorem biocentra veden biokoridor; nové řešení je územně přesněji provázáno s řešeními v navazujících k. ú. Bílovice nad Svitavou a Vranov u Brna.

8.3.4. Pozemkové úpravy

Dokumentace komplexních pozemkových úprav (KoPÚ), příp. jednoduchých pozemkových úprav (JPÚ) řešících společná zařízení jsou v současnosti nejběžnějším nástrojem pro jednoznačné vymezení skladebných částí ÚSES mimo zastavěná a rozvojová území sídel a rozsáhlejší lesní celky.

V řešeném území je dokumentace pozemkových úprav zpracována pouze pro větší část zemědělsky velkoplošně využívaných partií k. ú. Obřany (severovýchodně až severně od zastavěného území Obřan).

Výsledkem řešení komplexních pozemkových úprav (dále jen "KoPÚ") Obřany (dokončených v roce 2006) je z pohledu ÚSES vymezení některých skladebných částí místní

úrovně ŮSES, a to zčásti pozemkově jednoznačně (pozemky zeleně, které lze chápat jako pozemky lokálního biokoridoru identifikovaného v KoPÚ Obřany jako LBK č. 213 a vedeného převážně podél severovýchodního okraje k. ú.) a zčásti bez pozemkového vypořádání (krátký úsek lokálního biokoridoru LBK č. 216 v údolí Soběšického potoka při severním okraji k. ú. Obřany a stávající či navržené liniové interakční prvky podél některých cest).

9. Řešení plánu ŮSES

9.1. Základní zásady koncepce

Základem koncepce řešení Plánu ŮSES je uplatnění následujících základních principů vymezování ŮSES obsažených v Metodice vymezování územního systému ekologické stability vydané v roce 2017 (dále jen "Metodika ŮSES"):

- principu biogeografické reprezentativnosti;
- principu funkčních vazeb ekosystémů;
- principu přiměřených prostorových nároků;
- principu zohlednění aktuálního stavu krajiny;
- principu zohlednění jiných limitů a zájmů v krajině;
- principu posloupnosti a vzájemné návaznosti hierarchických úrovní ŮSES;
- principu přiměřené konzervativnosti.

Princip biogeografické reprezentativnosti vychází z biogeografického a geobiocenologického členění krajiny a jeho uplatnění slouží obecně k vytvoření základního rámce pro vymezení soustavy reprezentativních biocenter všech hierarchických úrovní ŮSES. V daném případě je tento princip uplatnitelný jen v omezené míře, a to jednak proto, že Plán ŮSES respektuje závaznou koncepci nadregionální a regionální úrovně ŮSES stanovenou v ZÚR JMK, a jednak proto, že je řešené území poměrně malé a veškeré zastoupené typy biochor a k nim vztahované skupiny typů geobiocénů se ve srovnatelné a často i větší míře vyskytují i vně řešeného území (viz výše). Z toho vyplývá, že přímo v rámci řešeného území není z pohledu principu biogeografické reprezentativnosti nezbytně nutné vymezit žádné reprezentativní lokální biocentrum (nevymezení reprezentativních biocenter je vždy z pohledu tohoto principu odůvodnitelné).

Princip funkčních vazeb ekosystémů vychází rovněž z biogeografického a geobiocenologického členění krajiny a jeho uplatnění slouží obecně ke stanovení základních reprezentativních tras větví ŮSES všech hierarchických úrovní a zároveň s tím i k dílčímu zpřesnění (redukci, konkretizaci) základních rámců pro vymezení reprezentativních biocenter. Konkrétní uplatnění tohoto principu v řešeném území slouží především k vytvoření modálních tras biokoridorů a celých větví ŮSES (tj. tras vyhýbajících se co nejvíce přirozeným migračním bariérám).

Princip přiměřených prostorových nároků slouží obecně ke stanovení přiměřených hodnot velikostních parametrů biocenter a biokoridorů a celkové hustoty sítě ŮSES. Limitující hodnoty pro jednotlivé zastoupené typy biocenter a biokoridorů jsou popsány dále. Přiměřenost hustoty sítě ŮSES souvisí s pestrostí zastoupení potenciálních přírodních ekosystémů a přítomností významných migračních tras. Za přiměřeně hustou je považována taková síť ŮSES, která zachovává proporcionalitu vůči ostatním zájmům využití území.

Princip zohlednění aktuálního stavu krajiny vychází z nezbytnosti znalosti aktuálních způsobů využití krajiny, s přednostním zaměřením na identifikaci v ní se nacházejících ekologicky cenných biotopů, příp. i populací a druhů a umělých (antropogenních) bariér. Jeho uplatnění slouží zejména k výběru vhodných konkrétních segmentů krajiny pro začlenění do skladebných částí ŮSES (přednostní situování skladebných částí ŮSES do stávajících ekologicky cenných partií území nebo ladem ležících ploch, s využitím mapových podkladů, ortofotosnímků

a vlastního terénního průzkumu, minimalizace zásahů do stávajících urbanizovaných území atd.). Uplatnění tohoto principu je zároveň hlavním důvodem pro zrušení těch původních tras biokoridorů a větví ÚSES, které jsou ve vztahu k aktuálnímu stavu krajiny sporné a u kterých přitom nejde o jediné možnosti reprezentativních řešení v daných biogeografických podmínkách.

Princip zohlednění jiných limitů a zájmů v krajině vychází z existence aktuálně známých limitů využití území a různých zájmů souvisejících s lidskou činností v krajině. Jeho uplatnění slouží k identifikaci nevhodných či problémových míst v krajině pro začlenění do skladebných částí ÚSES (v daném případě zejména aktuálně platných limitů využití území a rozvojových ploch a koridorů dle platného ÚPmB, návrhu ÚP 2020 a aktualizovaných územně analytických podkladů - ÚAP).

Princip posloupnosti a vzájemné návaznosti hierarchických úrovní ÚSES vychází ze síťové struktury ÚSES a z jeho definice jako vzájemně propojeného souboru přírodě blízkých ekosystémů. Jeho uplatnění slouží k zachování logiky vymezování a prostorových návazností ÚSES. Respektování tohoto principu zajišťuje, aby vymezení skladebných částí hierarchicky nižších úrovní ÚSES územně i funkčně navazovalo na vymezení skladebných částí hierarchicky vyšších úrovní ÚSES.

Uplatnění principu přiměřené konzervativnosti slouží především k minimalizaci zásahů do stávajících vyhovujících koncepčních řešení a k nim patřících vymezených skladebných částí ÚSES. V dané souvislosti je důležité provedení zevrubné analýzy řešení ÚSES v relevantních podkladech a prověření územních návazností přes hranice řešeného území (zejména s řešeními ÚSES v platné či aktuálně rozpracované ÚPD sousedních obcí).

9.2. Nadregionální ÚSES

9.2.1. Celková koncepce

Nadregionální úroveň ÚSES není v území zastoupená žádnou skladebnou částí.

9.3. Regionální ÚSES

9.3.1. Celková koncepce

Řešení regionální úrovně ÚSES vychází v první řadě z řešení ÚSES v ZÚR JMK, obsahuje však i náměty na jeho úpravy a doplnění.

V Plánu ÚSES je regionální úroveň ÚSES v území zastoupená územně příslušnými partiemi tří regionálních biocenter a dílčími částmi tří regionálních biokoridorů. Příslušnými regionálními biocentry a biokoridory jsou:

- regionální biocentrum RBC 243 Cacovická Svitava – situované v údolní nivě Svitavy v prostoru Cacovického ostrova a jeho blízkého okolí při západním okraji řešeného území, převážně v k. ú. Maloměřice, s přesahy do k. ú. Obřany (a okrajově pravděpodobně i mimo řešené území, do k. ú. Husovice);
- regionální biocentrum RBC 1543 Hády – situované převážně vně řešeného území (v k. ú. Kanice), odkud přesahuje do východní až jihovýchodní části řešeného území, do k. ú. Obřany a Maloměřice;
- regionální biocentrum RBC JMXH Hádecké lomy – nové biocentrum situované v sousedství RBC 1543 Hády v jihovýchodní části řešeného území, v prostoru opuštěných vápencových lomů ve svazích Hádů, v k. ú. Maloměřice (s předpokladem přesahu do k. ú. Židenice);

- regionální biokoridor RK 1469 – propojuje ve vazbě na tok Svitavy a navazující partie údolní nivy na pomezí k. ú. Maloměřice a Obřany v jižní části řešeného území regionální biocentra RBC 243 Cacovická Svitava a RBC 1543 Hády;
- regionální biokoridor RK 1470 – navazuje na jižní okraj regionálního biocentra RBC 243 Cacovická Svitava a směřuje ve vazbě na tok řeky Svitavy západním pomezím jižní části řešeného území (k. ú. Maloměřice a vně řešeného území k. ú. Husovice) celkově k jihu;
- regionální biokoridor RK 1504A – navazuje na západní okraj regionálního biocentra RBC 1543 Hády a směřuje ve vazbě na tok řeky Svitavy východním pomezím řešeného území (k. ú. Obřany a vně řešeného území k. ú. Bílovice nad Svitavou) celkově k severu.

Oproti předpokladu ZÚR JMK není v řešeném území vymezena žádná část regionálního biokoridoru RK 1504B. To odpovídá řešení ÚSES v návrhu ÚP 2020. Důvodem je zohlednění řešení ÚSES v ÚP Bílovice nad Svitavou, ve kterém je vymezení regionálního biokoridoru RK 1504B zpřesněno tak, se celý daný úsek biokoridoru nachází v k. ú. Bílovice nad Svitavou, zjevně bez přesahu na území města Brna.

9.3.2. Popis vymezení regionálních biocenter

RBC 243 Cacovická Svitava

Zpřesněné vymezení RBC 243 Cacovická Svitava oproti ZÚR JMK v rámci řešeného území je v zásadě převzato z návrhu ÚP 2020 a souvisí se stávajícím využitím území, navrženými protipovodňovými opatřeními (ochrannými hrázemi a zdmi) a vymezením ploch s rozdílným způsobem využití v návrhu ÚP 2020 a zohledňuje i provedené výsadby dle projektové dokumentace "Regionální biocentrum Cacovický ostrov - revitalizace" z roku 2010. Vymezení biocentra v návrhu ÚP 2020 předpokládá i jeho nevelký přesah do k. ú. Husovice (vně řešeného území).

Oproti biocentru vymezenému v prostoru Cacovického ostrova v platném ÚPmB nejsou do RBC 243 Cacovická Svitava začleněny stávající oplocené areály sportu, výroby a skladování na ostrově a naopak jsou navíc do biocentra zahrnuty některé plochy stávajících využívaných i zpustlých zahrad v okolí Cacovického jezu, mimo prostor ostrova (souvislost s navrženými protipovodňovými opatřeními).

Využitelnost RBC 243 Cacovická Svitava jako reprezentativního regionálního biocentra pro typ biochory 2Nh v bioregionu 1.24 Brněnském je výrazně omezena především jeho polohou uvnitř zastavěného území, intenzivním rekreačním a sportovním využitím jeho prostoru a přítomností husté sítě nadzemních vedení VVN a VN. Z tohoto důvodu řešení Plánu ÚSES předpokládá spíše smíšený charakter biocentra, s převahou antropogenně podmíněných (lučních, příp. mokřadních) cílových ekosystémů.

Potenciálně ke zvážení je rozšíření RBC 243 Cacovická Svitava východním směrem o plochu lokálního biocentra RK 1469 / LBC 1 U Obřanského mostu vložené do regionálního biokoridoru RK 1469 v navazujících partiích údolní nivy (viz dále). Tomuto rozšíření by ovšem muselo předcházet zvětšení rámcové plochy pro vymezení biocentra v ZÚR JMK.

Z pohledu funkčnosti biocentra by bylo rovněž vhodné více přizpůsobit jeho hranici v levobřeží řeky u Cacovického jezu terénním podmínkám (okrají údolní nivy). To by ovšem vyžadovalo významnou úpravu rozmezí mezi zastavitelnou plochou bydlení a návrhovou plochou zeleně dle platného ÚPmB (i dle návrhu ÚP 2020) a úpravu polohy navržené protipovodňové hráze.

RBC 1543 Hády

Zpřesněné vymezení RBC 1543 Hády oproti ZÚR JMK v rámci řešeného území zahrnuje jednak zalesněné partie levobřežních svahů údolí Svitavy v jihovýchodní části řešeného území (v k. ú. Maloměřice) a jednak koryto Svitavy a části navazujících partií úzké údolní nivy ve dně zahloubeného údolí na východním okraji řešeného území (v k. ú. Obřany a vcelku nepatrně i

v k. ú. Maloměřice). Vychází z vymezení v návrhu ÚP 2020, s výraznějším rozšířením v levobřežních svazích údolí Svitavy až po okraj ucelených porostů lesního komplexu (a se zahrnutím prostoru registrovaného VKP Maloměřický lom) a s drobnými dílčími rozšířeními v pravobřeží Svitavy o některé zahrádkové a zpustlé areály. Zatímco úpravy vymezení v pravobřeží Svitavy jsou v souladu s rámcovým vymezením biocentra v ZÚR JMK, rozšíření v levobřežních svazích výrazně přesahuje mimo rámcovou plochu pro vymezení biocentra dle ZÚR JMK.

Ve vztahu k řešení ÚSES v platném ÚPmB se plocha územně příslušných partií RBC 1543 Hády z velké části překrývá s dílčí částí plochy rozsáhlého biocentra situovaného v ÚPmB v údolí Svitavy, s menšími rozšířeními jižním až jihozápadním směrem (vázanými na skutečný rozsah lesních porostů).

Celé RBC 1543 Hády (včetně jeho partií vně řešeného území) je plně reprezentativní pro typ biochor 2BA v bioregionu 1.25 Macošském a -2UP v bioregionu 1.24 Brněnském.

V souvislosti s vymezením příslušných partií biocentra v Plánu ÚSES je žádoucí provést při aktualizaci ZÚR JMK odpovídající zvětšení rámcové plochy pro vymezení biocentra. Alternativou ke zvážení je rozdělení RBC 1543 Hády na dvě samostatná, vzájemně navazující regionální biocentra – jedno reprezentativní pro typ biochory 2BA v bioregionu 1.25 Macošském a druhé pro typ biochory -2UP v bioregionu 1.24 Brněnském (např. s názvem "Údolí Svitavy"). V tomto případě by do regionálního biocentra "Údolí Svitavy" bylo vhodné začlenit i plochu lokálního biocentra LBC OB01 Svitavské stráně vymezeného v Plánu ÚSES v pravobřežních svazích údolí Svitavy (viz dále), eventuálně i plochu lokálního biocentra RK 1469 / LBC 2 Pod Obřanskou strání vloženého do regionálního biokoridoru RK 1469 v navazujících partiích údolní nivy (viz dále).

RBC JMXX Hádecké lomy

Jde o nové unikátní regionální biocentrum (byť na severovýchodním okraji v překryvu s rámcovou plochou pro vymezení RBC 1543 Hády dle ZÚR JMK) zahrnující soustavu unikátních ekotopů a biotopů lomových stěn, plošin, odvalů, sutí a mezilehlých a navazujících zbytků původních výslunných svahů Hádů na vápencovém a zčásti i granodioritovém podloží. Důvodem pro vymezení biocentra je právě unikátnost zastoupených ekotopů a biotopů a jejich územní celistvost. Význam území je vyjádřen i v jeho stávající legislativní ochraně – biocentrum zahrnuje plochy dvou maloplošných zvláště chráněných území (přírodních památek Kavky a Velká Klajdovka), jedné evropsky významné lokality (EVL CZ00624236 Jižní svahy Hádů) a tří registrovaných významných krajinných prvků (VKP Odvaly, VKP Růženin lom II a částečně i VKP Růženin lom I).

V platném ÚPmB nejsou v ploše biocentra vymezeny žádné skladebné části ÚSES. V návrhu ÚP 2020 je v jihovýchodní části územně příslušných partií biocentra vymezena územně příslušná část lokálního biocentra LBC MA02.

Vymezení regionálního biocentra RBC JMXX Hádecké lomy je žádoucí promítnout do ZÚR JMK. V rámci začlenění do ZÚR JMK je zároveň třeba počítat se zahrnutím celé plochy přírodní památky Velká Klajdovka do biocentra (tedy včetně jeho části nacházející se vně území řešeného Plánem ÚSES, v k. ú. Židenice) a nahradit písmena "XX" v kódu biocentra konkrétním dvojcíslicím (v rámci zvoleného principu přidělování označení novým skladebným částem regionálního ÚSES v ZÚR JMK).

Dočasnou alternativou k vymezení plochy pro regionální biocentrum v ZÚR JMK může v případě potřeby být vymezení lokálního biocentra se stejným rozsahem.

9.3.3. Popis vymezení regionálních biokoridorů

RK 1469

Zpřesněné vymezení regionálního biokoridoru RK 1469 vychází z rámce pro jeho vymezení, obsaženého v podobě širšího koridoru v ZÚR JMK. Biokoridor se nachází celý v řešeném území a sestává z jednoho dílčího úseku (RK 1469 / RBK 1) a ze dvou vložených lokálních biocenter (RK 1469 / LBC 1 U Obřanského mostu a RK 1469 / LBC 2 Pod Obřanskou strání), ve všech případech zčásti v k. ú. Maloměřice a zčásti v k. ú. Obřany.

Vymezení všech tří dílčích skladebných částí biokoridoru je v zásadě převzato z návrhu ÚP 2020 (tam s označeními RK 1469/K1, RK 1469/C1 a RK 1469/C2), s drobným zpřesněním ve východní části dílčího úseku biokoridoru RK 1469 / RBK 1 (mírné zúžení v pravobřeží o plochu psího výběhu nacházející se mimo údolní nivu). Možnosti zpřesněného vymezení dílčích skladebných částí biokoridoru jsou přitom výrazně determinovány přírodními podmínkami (většinou nepříliš širokou údolní nivou), stávajícím využitím území (zejména vedením zpevněných komunikací podél toku Svitavy a v menší míře i zástavbou na březích) a v ploše vloženého biocentra RK 1469 / LBC 1 U Obřanského mostu (ze západní strany Obřanského mostu) i navrženými protipovodňovými opatřeními. Není tak reálně možné dodržet limitující hodnoty velikostních parametrů pro biocentra a biokoridory dle Metodiky vymezování územního systému ekologické stability z roku 2017 (viz dále v textu).

Oproti soustavě biocenter a biokoridorů situovaných v platném ÚPmB v údolní nivě Svitavy se vymezení dílčích skladebných částí regionálního biokoridoru RK 1469 v různé míře liší (většinou je spíše redukováno). Za zásadní lze označit změnu v rozmístění vložených lokálních biocenter (zrušení původního biocentra v prostoru konečné tramvaje a vymezení nově lokalizovaných vložených biocenter, z toho v případě RK 1469 / LBC 2 Pod Obřanskou strání v překryvu s okrajovými partiemi rozsáhlého biocentra v údolí Svitavy dle platného ÚPmB).

Obě vložená lokální biocentra lze potenciálně začlenit do ploch navazujících regionálních biocenter (viz výše).

RK 1470

Zpřesněné vymezení územně příslušných partií regionálního biokoridoru RK 1470 vychází z rámce pro jeho vymezení, obsaženého v podobě širšího koridoru v ZÚR JMK. V řešeném území jsou vymezeny příslušné části dvou dílčích úseků biokoridoru (RK 1470 / RBK 5 a RK 1470 / RBK 6) a jednoho vloženého lokálního biocentra (RK 1470 / LBC 5 U Maloměřického mostu).

Vymezení všech tří dílčích skladebných částí biokoridoru je v zásadě převzato z návrhu ÚP 2020 (tam s označeními RK 1470/K5, RK 1470/K6 a RK 1470/C5) a souvisí se stávajícím využitím území, navrženými protipovodňovými opatřeními (ochrannými hrázemi a zdmi) a vymezením ploch s rozdílným způsobem využití v návrhu ÚP 2020. Ve srovnání s návrhem ÚP 2020 je vložené biocentrum mírně zvětšeno o zatravněné plochy s elektrostanicí u Maloměřického jezu a drobně upraveno je i vymezení navazujících partií úseku RK 1470 / RBK 6 (oboje s přihlédnutím k vlastnickým vztahům k pozemkům, stávajícímu využití a původnímu vymezení ÚSES v platném ÚPmB). V případě všech tří dílčích skladebných částí biokoridoru řešení Plánu ÚSES v souladu s řešením návrhu ÚP 2020 předpokládá jejich přesah do sousedního k. ú. Husovice (vně řešeného území).

Možnosti zpřesněného vymezení dílčích skladebných částí biokoridoru jsou výrazně determinovány stávajícím využitím území (zejména vedením zpevněných komunikací podél toku Svitavy a velkou mírou zastavění údolní nivy). S výjimkou dílčího úseku RK 1470 / RBK 6 tak není reálně možné dodržet limitující hodnoty velikostních parametrů pro biocentra a biokoridory dle Metodiky vymezování územního systému ekologické stability z roku 2017 (viz dále v textu).

Oproti soustavě biocenter a biokoridorů situovaných v platném ÚPmB v údolní nivě Svitavy se vymezení dílčích skladebných částí regionálního biokoridoru RK 1469 v rámci řešeného území v různé míře liší. K zásadním změnám lze řadit jednak přesunutí vloženého

lokálního biocentra z prostoru z jižní strany Maloměřického mostu na jeho severní stranu a jednak výrazné rozšíření úseku RK 1470 / RBK 6 do levobřežních zahrad (vazba na navrženou ochrannou hráz)

RK 1504A

Regionální biokoridor RK 1504A zasahuje do řešeného území pouze jedním dílčím úsekem označeným v Plánu ÚSES kódem RK 1504A / RBK 1.

Vymezení územně příslušných partií dílčího úseku regionálního biokoridoru v Plánu ÚSES zohledňuje rámec pro vymezení biokoridoru, obsažený v podobě širšího koridoru v ZÚR JMK. Z větší části je převzato z návrhu ÚP 2020 (tam s označením RK 1504A/K1) – dle parcelního vymezení koryta Svitavy, v severozápadní části s rozšířením o stávající lužní biotopy v pravobřeží Svitavy. Navazuje přitom na vymezení dalšího úseku biokoridoru v ÚP Bílovice nad Svitavou.

Možnosti zpřesněného vymezení biokoridoru jsou výrazně determinovány přírodními podmínkami (nepříliš širokou údolní nivou) a stávajícím využitím území (zahrádkovými koloniemi v údolní nivě). Díky tomu není v rámci řešeného území v trase biokoridoru vymezeno žádné vložené lokální biocentrum a délka vymezeného úseku biokoridoru překračuje limitující hodnotu stanovenou v Metodice vymezování územního systému ekologické stability z roku 2017.

V platném ÚPmB je prostor vymezeného dílčího úseku biokoridoru zahrnutý do plochy rozsáhlého biocentra situovaného v údolí Svitavy. V platném ÚP Bílovice nad Svitavou chybí vymezení "levobřežní" části biokoridoru v daném úseku.

Výhledově lze doporučit prověření možností rozšíření biokoridoru na úkor stávajících zahrádkových lokalit (např. ve vazbě na vymezení aktivní zóny záplavového území).

9.4. Místní ÚSES

9.4.1. Celková koncepce

Řešení místní úrovně ÚSES navazuje na aktuálně platné řešení ÚPmB. Oproti němu ovšem obsahuje řadu koncepčních změn a dílčích úprav, které jsou částečně převzaty z návrhu ÚP 2020 a částečně zcela nové. K zásadním skutečnostem ovlivňujícím změny v koncepci řešení místní úrovně ÚSES oproti ÚPmB patří především nutnost zohlednění řešení obsažených v platné územně plánovací dokumentaci sousedních obcí a také funkčně problematická řešení některých částí původního ÚSES ve vztahu k výše popsaným základním principům vymezování ÚSES.

Z původního řešení ÚPmB jsou v koncepční rovině v zásadě zachována následující řešení:

- větev procházející jižním pomezím řešeného území – původní polohu dle ÚPmB zachovává v rámci řešeného území pouze biocentrum LBC MA01 Borky (s výrazným rozšířením na celý segment izolovaného lesa); lokální biocentrum LBC MA02 Pod Hády je sice v řešeném území biocentrem novým, fakticky jde však pouze o dílčí rozšíření biocentra vymezeného v ÚPmB v přilehlých partiích k. ú. Židenice; trasování a vymezení lokálního biokoridoru LBK MA02 je v zásadě převzato z návrhu ÚP 2020 (s celkovým zkrácením o úsek nově začleněný do LBC MA01 Borky a naopak s doplněním dílčího fragmentu biokoridoru v ploše lad při pomezí s k. ú. Židenice); biokoridor LBK MA01 je v daném pojetí víceméně nový (viz dále);
- větev místního ÚSES mezi údolím Svitavy na východním pomezí řešeného území a severozápadní částí k. ú. Obřany – původní polohu v zásadě zachovávají pouze biocentra (nyní LBC OB01 Svitavské stráně, LBC OB02 Pod Dráslavou a LBC OB03 Panská lícha), všechna s výraznými úpravami vymezení dle parcelace, aktuálních způsobů využití a aktuální hodnoty lesních porostů a kromě prvního jmenovaného i celkově několikanásobně

zvětšená, zatímco biokoridory (nyní LBC OB01, LBC OB02) jsou vymezeny v nových trasách; část úprav je převzatá z návrhu ÚP 2020;

- lokální biokoridor kolem jezdeckého areálu Panská lícha, nově vymezeným biocentrem LBC SO01 Pod Červenými vrchy (viz dále) nyní rozdělený do dvou biokoridorů (LBK OB03 a LBK SO01), s podstatnými změnami v trasování i vymezení ve vazbě na aktuální využití a stav lesních porostů, zčásti převzatými z návrhu ÚP 2020 (více u biokoridoru LBK OB03 a méně u biokoridoru LBK SO01);
- dílčí úseky původně rozvětveného biokoridoru v k. ú. Sadová, nyní v souvislosti s vymezením nových biocenter LBC SA01 Suchá hora, LBC SA02 Zaječí (viz dále) tvořící součásti pěti různých biokoridorů (LBK SA01, LBK SA02, LBK SA03, LBK SA04 a LBK SA05); nové trasy a vymezení biokoridorů jsou vázány především na vhodné stanovištní podmínky a na stávající ekologicky relativně cennější partie lesního komplexu a z velké části jsou převzaté z návrhu ÚP 2020;
- lokální biocentrum v lesním komplexu severozápadně od Soběšic, v k. ú. Soběšice (nyní LBC SO03 Spanilý les), s částečným posunutím jižním směrem a celkovým zmenšením (ve vazbě na aktuální hodnotu lesních porostů); menší část úpravy vymezení je převzatá z návrhu ÚP 2020;
- lokální biokoridor původně vedený v lesním komplexu severozápadně od Soběšic (k. ú. Soběšice) ve vazbě na bezejmenný levostranný přítok potoka Rakovce a nově posunutý do reprezentativnějších svahových poloh (nyní LBK SO03); změněná trasa je v zásadě převzatá z návrhu ÚP 2020, s prodloužením do LBC SO03 Spanilý les (ve vymezení v Plánu ÚSES).

V místě průchodů některých původních biokoridorů dle ÚPmB jsou nově vymezena lokální biocentra, a to buď zcela nová biocentra (viz též dále), nebo pozměněná (posunutá, rozšířená) původní biocentra. Konkrétně jde o následující případy:

- dílčí rozšíření biocentra (nyní LBC OB01 Svitavské stráně) na úkor krátkého úseku původního biokoridoru v prostoru Obřanského hradiska ve východní části řešeného území (k. ú. Obřany);
- rozšíření biocentra (nyní LBC OB02 Pod Dráslavou) na úkor krátkého úseku původního biokoridoru v zalesněné hluboké strži severně od Obřan (k. ú. Obřany);
- rozšíření biocentra (nyní LBC OB03 Panská lícha) na úkor úseků dvou původních biokoridorů v lesním komplexu v severozápadní části k. ú. Obřany;
- nové LBC SA01 Suchá hora situované v lesním komplexu mezi Sadovou a Soběšicemi (k. ú. Sadová) namísto úseku biokoridoru původně vedeného daným prostorem;
- nové LBC SA02 Zaječí situované v zalesněném údolí Zaječího potoka ze severní strany nového obytného komplexu v k. ú. Sadová namísto rozvětveného biokoridoru původně vedeného daným prostorem;
- nové LBC SO01 Pod Červenými vrchy situované v okrajových partiích lesního komplexu východně od Soběšic (k. ú. Soběšice) namísto úseku biokoridoru původně vedeného daným prostorem (biocentrum koncepčně převzato z návrhu ÚP 2020, s jiným vymezením);
- nové LBC SO02 V Melatínu situované v hlubokém údolí potoka Melatínu uvnitř lesního komplexu při východním okraji řešeného území, východně až severovýchodně od Soběšic (k. ú. Soběšice) namísto úseku biokoridoru původně vedeného daným prostorem;
- posunutí biocentra (nyní LBC SO03 Spanilý les) v lesním komplexu severozápadně od Soběšic (k. ú. Soběšice) jižním směrem na úkor krátkého, územně příslušného úseku původního biokoridoru (nahrazení úseku původního biokoridoru posunutým, ale jinak vymezeným biocentrem obsahuje i návrh ÚP 2020);
- nové LBC UT01 Útěchovské situované uvnitř lesního komplexu jihozápadně od Útěchova (k. ú. Útěchov u Brna) namísto biokoridoru původně vedeného daným prostorem (biocentrum koncepčně převzato z návrhu ÚP 2020, s upraveným vymezením).

Některé části původního řešení ÚSES dle ÚPmB jsou nově nahrazeny vymezením interakčních prvků. Konkrétně jde o následující případy:

- vymezení interakčního prvku IP MA01 v prostoru Cacovického náhonu a jeho doprovodných porostů na západním okraji Cacovického ostrova a zároveň na okraji řešeného území (k. ú. Maloměřice) namísto zde původně vymezené části rozsáhlého biocentra; důvodem jsou zpřesnění ve vymezení regionálního biocentra RBC 243 Cacovická Svitava vázané v tomto prostoru na stávající využití území; s biocentrem v dané ploše nepočítá ani řešení návrhu ÚP 2020;
- vymezení interakčního prvku IP MA05 v zalesněných patriích levobřežních svahů údolí Svitavy a navazujících strží v jihovýchodní části řešeného území, z jižní strany železniční trati na Českou Třebovou (k. ú. Maloměřice) namísto zde původně vymezeného výběžku rozsáhlého biocentra; důvodem redukce biocentra o danou plochu jsou změny v řešení regionální úrovně ÚSES (vymezení územně příslušných partií RBC 1543 Hády), díky čemuž daná plocha jako součást biocentra pozbývá opodstatnění; s biocentrem v dané ploše nepočítá ani řešení návrhu ÚP 2020;
- vymezení interakčního prvku IP OB27 na ladem ležících pozemcích nad cestou při úpatí pravobřežních svahů údolí Svitavy v jihovýchodní části řešeného území, u tunelu železniční trati na Českou Třebovou (k. ú. Obřany) namísto zde původně vymezené části rozsáhlého biocentra; důvodem jsou celkové změny ve vymezení biocentra v pravobřežních svazích údolí Svitavy vázané primárně na stávající rozsah lesních porostů; s biocentrem v dané ploše nepočítá ani řešení návrhu ÚP 2020;
- vymezení interakčních prvků IP OB04, IP OB14, IP OB15, IP OB16, IP OB21 a IP OB22 v prostoru zahrádkových lokalit severně až severovýchodně od Obřan (k. ú. Obřany) namísto zde původně vedeného biokoridoru; zrušení biokoridoru vychází z řešení KoPÚ Obřany; vymezení interakčních prvků je vázáno na stávající fragmenty ladem ležících ploch s porosty dřevin;
- vymezení interakčního prvku IP SO10 ve dně údolí Soběšického potoka při východním okraji řešeného území (k. ú. Soběšice) namísto části zde původně vymezeného biocentra; důvodem zrušení biocentra a jeho částečného nahrazení interakčním prvkem jsou nízká míra reprezentativnosti původního řešení a chybějící návaznosti vně řešeného území (v k. ú. Bílovice nad Svitavou); s biocentrem v dané ploše nepočítá ani řešení návrhu ÚP 2020;
- vymezení interakčních prvků IP SO01, IP SO02 a IP SO03 ve dně údolí potoka Rakovce na severním až severozápadním okraji k. ú. Soběšice namísto dílčích částí zde původně vedených biokoridorů; vymezení interakčních prvků zde navazuje na nové řešení ÚSES v sousedních k. ú. Jehnice a Ořešín (dle plánu ÚSES z roku 2019) a je dílčí náhradou za celkové zrušení větve ÚSES vedené údolím potoka Rakovce.

Zrušeny bez náhrady jsou následující části původního řešení ÚSES v ÚPmB:

- většina původního dlouhého biokoridoru vedeného různorodým územím z východní až severní strany Obřan (s výjimkou jeho dílčích partií začleněných buď do zvětšených biocenter, nebo do nově vymezených interakčních prvků); k hlavním důvodům zrušení biokoridoru patří zohlednění řešení KoPÚ Obřany (neobsahující vymezení tohoto biokoridoru) a jeho faktickém nahrazení biokoridorem LBC OB01 situovaným ve výrazně vhodnější poloze jak z hlediska stávajícího využití území, tak z hlediska reálnosti vytvoření funkční skladebné části ÚSES; s biokoridorem v daném prostoru nepočítá ani řešení návrhu ÚP 2020;
- část původního biokoridoru ve dně údolí Zaječího potoka pod rozsáhlou zahrádkovou oblastí Zaječí hora, uprostřed k. ú. Sadová, nezačleněná ani do žádného z nově vymezených biocenter ani do žádného z nově rozmístěných biokoridorů; hlavním důvodem je nízká míra reprezentativnosti původního řešení; v návrhu ÚP 2020 je daný prostor začleněn do vymezeného biocentra LBC SA01;
- "svahová" část původního biocentra situovaného na styku údolí potoka Melatínu a Soběšického potoka při východním okraji řešeného území, v k. ú. Soběšice (na rozdíl od "nivní" části nezačleněná do nově vymezeného interakčního prvku IP SO10); hlavními důvody zrušení biocentra jsou nízká míra reprezentativnosti původního řešení a chybějící

návaznost řešení na území obce Bílovice nad Svitavou; s biocentrem v dané ploše nepočítá ani řešení návrhu ÚP 2020;

- větší část původního biokoridoru ve dně údolí potoka Melatínu na východním okraji k. ú. Soběšice a celého řešeného území (kromě jeho severní části začleněné do nového biocentra LBC SO02 V Melatínu - viz výše); hlavním důvodem jsou chybějící návaznosti řešení na území obce Bílovice nad Svitavou; s biokoridorem v daném prostoru nepočítá ani řešení návrhu ÚP 2020;
- původní biocentrum a navazující fragmenty dvou biokoridorů v údolí potoka Melatínu na severovýchodním okraji k. ú. Soběšice a celého řešeného území; hlavními důvody jsou nízká míra reprezentativnosti původního řešení a chybějící návaznosti řešení na území obce Bílovice nad Svitavou; s biocentrem a biokoridory v daném prostoru nepočítá ani řešení návrhu ÚP 2020;
- původní biokoridor vedený lesním komplexem severně od Soběšic a směřující do k. ú. Bílovice nad Svitavou; hlavním důvodem je chybějící návaznost řešení na území obce Bílovice nad Svitavou; s biokoridorem v daném prostoru nepočítá ani řešení návrhu ÚP 2020;
- původní biocentrum a fragmenty dvou navazujících biokoridorů v údolí potoka Rakovce v lesním komplexu při severním až severozápadním okraji k. ú. Soběšice (části biokoridorů jsou nahrazené interakčními prvky – viz výše); jde o návaznost na návrh zrušení celé původní větve ÚSES vedené údolím potoka Rakovce dle plánu ÚSES z roku 2019 (mj. pro k. ú. Mokrý Hora, Jehnice a Ořešín); s biocentrem a biokoridory v daném prostoru nepočítá ani řešení návrhu ÚP 2020;
- fragmenty původního rozsáhlého biocentra a navazujícího biokoridoru na severovýchodním okraji a ve východní části k. ú. Útěchov u Brna, v severním segmentu řešeného území; hlavním důvodem jsou chybějící návaznosti řešení na území obcí Vranov u Brna a Bílovice nad Svitavou; s biocentrem a biokoridorem v daných prostorech nepočítá ani řešení návrhu ÚP 2020.

Některé skladebné části ÚSES jsou nově vymezeny v lokalitách navržených VKP, u nichž v platném ÚPmB není jednoznačně zřejmé, zda jsou nebo nejsou součástí řešení ÚSES:

- nově vymezená střední a západní část lokálního biocentra LBC MA01 Borky v příslušných partiích stejnojmenného lesního celku v jižní části řešeného území (k. ú. Maloměřice), víceméně totožná s plochou navrženého VKP dle ÚPmB a zohledňující aktuální ekologický význam izolovaného lesního celku, se záměrem dalšího zvýšení jeho přírodních hodnot; v návrhu ÚP 2020 je prostorem vedený lokální biokoridor (s označením LBK ZI02)
- územně příslušná část lokálního biocentra LBC SA04 U Antoníčka na styku údolí Zaječického potoka a "U Antoníčka", fakticky vymezená namísto příslušné části navrženého VKP dle ÚPmB; vymezení biocentra v rámci řešeného území je v zásadě převzato z návrhu ÚP 2020 (tam jako LBC LE01), s drobnou redukcí o část pozemku komunikace.

Koncepčně zcela nové části řešení oproti platné podobě ÚPmB (kromě výše uvedených biocenter v lokalitách navržených VKP) tvoří:

- lokální biokoridor LBK MA01 propojující přes ladem ležící zemědělské pozemky v jihovýchodní části řešeného území (k.ú. Maloměřice) lokální biocentra LBC MA01 Borky (od něho oddělen plochami stávající a navržené komunikace dle návrhu ÚP 2020) a LBC MA02 Pod Hády; oproti platnému ÚPmB jde v podstatě o přesunutí biokoridoru z prostoru vně řešeného území, koncepčně jde o řešení v zásadě převzaté z návrhu ÚP 2020, oproti němu ovšem s dalším posunem trasy (s využitím vhodně situovaných pozemků ve vlastnictví města Brna);
- lokální biokoridor LBK OB01 propojující ve východní části řešeného území, převážně podél severovýchodního okraje k. ú. Obřany lokální biocentra LBC OB01 Svitavské stráně a LBC OB02 Pod Dráslavou; oproti platnému ÚPmB jde v podstatě o přesunutí biokoridoru z původní pozice v bližším zázemí zastavěného území Obřany; trasování a vymezení biokoridoru jsou z velké části převzaté z návrhu ÚP 2020 a z řešení KoPÚ Obřany, s využitím stávajících lesních i nelesních porostů dřevin a s parcelně vymezeným úsekem biokoridoru přes dosud zemědělsky obhospodařovanou plochu, oproti návrhu ÚP jednak s celkovým zkrácením o úseky nově začleněné do obou propojovaných biocenter a jednak

s výrazným rozšířením v jihovýchodní části (dle parcelního vymezení lesních a ladem ležících pozemků); dílčí partie biokoridoru přesahují do sousedního k. ú. Bílovice nad Svitavou (některé části biokoridoru LBK K14 v ÚP Bílovice nad Svitavou);

- lokální biocentrum LBC SA01 Suchá hora v lesním komplexu mezi Sadovou a Soběšicemi (k. ú. Sadová) zohledňující aktuální ekologickou hodnotu lesních porostů v dané ploše; koncepčně je biocentrum převzato z návrhu ÚP 2020, v Plánu ÚSES ovšem s výrazně upraveným vymezením;
- lokální biocentrum LBC SA02 Zaječí v zalesněném údolí Zaječího potoka ze severní strany nového obytného komplexu v k. ú. Sadová zohledňující aktuální ekologickou hodnotu lesních porostů v dané ploše; v návrhu ÚP 2020 jsou prostorem biocentra vedeny dva biokoridory (LBK SA01, LBK SA04)
- lokální biocentrum LBC SA03 Za Lesnou a navazující úseky biokoridorů LBK SA06 a LBK SA07 v zalesněných partiích východní až jihovýchodní části k. ú. Sadová; koncepce trasování větve místního ÚSES daným prostorem je převzata z návrhu ÚP 2020 (jinak trasovaný biokoridor LBK LE01), s cílem doplnění dosud chybějících funkčních vazeb; vymezení biocentra LBC SA03 Za Lesnou v Plánu ÚSES je zcela nové i ve srovnání s návrhem ÚP 2020 a zohledňuje aktuální ekologickou hodnotu lesních porostů v dané ploše;
- lokální biocentrum LBC SO01 Pod Červenými vrchy v okrajových partiích lesního komplexu východně od Soběšic (k. ú. Soběšice); koncepce vymezení biocentra v daném prostoru je převzata z návrhu ÚP 2020, v Plánu ÚSES se zpřesněními polohy a vymezení zohledňujícími aktuální ekologickou hodnotu lesních porostů;
- lokální biocentra LBC SO02 V Melatínu a LBC SO04 U Soběšic, mezilehlý lokální biokoridor LBK SO04 a navazující úseky biokoridorů LBK SO01 a LBK SO02 v lesním komplexu v severní polovině řešeného území, východně až severně od Soběšic (k. ú. Soběšice); koncepce trasování větve místního ÚSES přibližně daným prostorem je převzata z návrhu ÚP 2020 (obsahujícího ovšem pouze jediné a jinak lokalizované biocentrum LBC SO02 a jinak trasované navazující úseky biokoridorů LBK SO01 a LBK SO02), s cílem doplnění dosud chybějících funkčních vazeb; vymezení obou nových biocenter v Plánu ÚSES zohledňuje aktuální ekologickou hodnotu lesních porostů v daných plochách (v případě LBC SO02 V Melatínu se zahrnutím plochy registrovaného VKP Melatín) a zároveň předurčuje i novou trasu mezilehlého biokoridoru LBK SO04.
- lokální biocentrum LBC UT01 Útěchovské uvnitř lesního komplexu jihozápadně od Útěchova (k. ú. Útěchov u Brna); koncepce vymezení biocentra v daném prostoru je převzata z návrhu ÚP 2020, v Plánu ÚSES se zvětšením zohledňujícím aktuální ekologickou hodnotu lesních porostů.

Plán ÚSES řešeného území obsahuje ve výsledné podobě vymezení 14 lokálních biocenter (nepočítaje v to tři biocentra vložená do regionálních biokoridorů) a 16 lokálních biokoridorů. V případě tří biocenter (LBC MA02 Pod Hády, LBC SA04 U Antonička, LBC UT01 Útěchovské) a pěti biokoridorů (LBK MA02, LBK OB01, LBK SA 02, LBK SA07, LBK SO 03) je v řešeném území vymezena jen jejich dílčí část a jejich pokračování (návaznosti) se nacházejí nebo předpokládají vně řešeného území. Větší část návazností je obsažena v návrhu ÚP 2020, menší v ÚP Bílovice nad Svitavou (u LBC UT01 Útěchovské a u LBK OB01). Ve dvou případech (u LBC MA02 Pod Hády a u LBK SA07) bude potřeba návaznosti doplnit (v případě LBC MA02 Pod Hády v zásadě s možností využití původního řešení dosud platného ÚPmB).

Lokální biocentra a lokální biokoridory tvoří součásti celkem 8 funkčně ucelených větví místního ÚSES.

Kromě vymezení lokálních biocenter a biokoridorů zahrnuje koncepce místního ÚSES rovněž vymezení základních interakčních prvků (viz dále).

9.4.2. Popis jednotlivých větví místního ÚSES

Větev "Židenicko-maloměřická"

Větev prochází jižní až jihovýchodní částí řešeného území (v k. ú. Maloměřice), spodním okrajem rozsáhlé zahrádkové lokality pod ulicemi Rokytovou a Žarošickou, přes lesní celek Borky a navazující rozsáhlé ladem ležící plochy, přičemž navazující partie vně řešeného území se nacházejí v k. ú. Židenice. V řešeném území větev sestává z lokálních biokoridorů LBK MA02 (dva územně příslušné fragmenty biokoridoru) a LBK MA01 a z lokálních biocenter LBC MA01 Borky a LBC MA02 Pod Hády (územně příslušná menší část biocentra). Větev jako celek má mezofilní až subxerofilní charakter, s předpokladem zastoupení více typů cílových ekosystémů (od lesních po stepní).

Biocentrum LBC MA01 Borky může pravděpodobně plnit funkci reprezentativního lesního biocentra pro STG 2 B 3 Fagi-querceta typica a 2 BC 3 Fagi-querceta aceris v typu biochory 2BP v bioregionu 1.24 Brněnském.

Větev je koncepčně v zásadě převzata z ÚPmB, s různě významnými změnami v poloze a vymezení jednotlivých skladebných částí, v případě LBK MA02 a částečně i LBC MA01 Borky a LBK MA01 s využitím řešení dle návrhu ÚP 2020. Pokračování větve vně řešeného území na jihozápadní straně obsahuje návrh ÚP 2020 a na severovýchodní straně platný ÚPmB (zde bude třeba trasu větve aktualizovat při zpracování plánu ÚSES pro k. ú. Židenice).

Větev "Obřansko-bílovická"

Jde o mezofilní lesní větev místního ÚSES, která se nachází v podstatě kompletně v řešeném území, a to v jeho východní až střední části, v k. ú. Obřany (s dílčími přesahy do k. ú. Bílovice nad Svitavou). Větev je funkčně napojená v údolí Svitavy na východním okraji řešeného území na regionální biocentrum RBC 1543 Hády (bez přímého územního propojení biokoridorem). Z údolí Svitavy směřuje východním až severovýchodním okrajem obřanského katastru k severozápadu (s využitím stávajících lesních a nelesních porostů dřevin v trase) a dále přes severní část obřanského katastru celkově k západu (v krátkém úseku přes využívanou zemědělskou půdu, většinou ale přes lesní i nelesní porosty dřevin) a v severozápadní části k. ú. Obřany se uvnitř lesního komplexu napojuje na větev místního ÚSES "Obřansko-soběšická" (konkrétně na biokoridor LBK OB03). Větev v řešeném území sestává z lokálních biokoridorů LBK OB01 a LBK OB02 a z lokálních biocenter LBC OB01 Svitavské stráně a LBC OB02 Pod Dráslavou.

Biocentrum LBC OB01 Svitavské stráně může pravděpodobně plnit funkci reprezentativního lesního biocentra pro STG 2 B 3 Fagi-querceta typica, 2 BC 3 Fagi-querceta aceris a 3 BC 3 Querci-fageta aceris v typu biochory -2UP v bioregionu 1.24 Brněnském, případně i pro některé z STG 1 AB-B 1-2 Querceta humilia inferiora, 2 AB-B 1-2 Querceta humilia superiora, 2 AB-B 1-2 Fagi-querceta humilia, 2 AB 3 Fagi-querceta, 2 AB 3x Carpini-querceta, 2 B 3x Carpini-querceta typica, 2 BC 3x Carpini-querceta aceris v typu biochory -2UP v bioregionu 1.24 Brněnském či 2 BD 3 Fagi-querceta tiliae v typu biochory 2BE v bioregionu 1.24 Brněnském.

Biocentrum LBC OB02 Pod Dráslavou může pravděpodobně plnit funkci reprezentativního lesního biocentra pro STG 2 B 3 Fagi-querceta typica a 2 BD 3 Fagi-querceta tiliae v typu biochory 2BE v bioregionu 1.24 Brněnském a 2 B 3 Fagi-querceta typica v typu biochory 2BP v bioregionu 1.24 Brněnském.

Větev má svůj koncepční základ v ÚPmB, se zásadními změnami jak v trasách biokoridorů, tak i ve vymezení biocenter (danými jednak návaznostmi na řešení KoPÚ Obřany a jednak vazbou na terénní podmínky, aktuální stav lesních porostů a územního rozložení nelesních porostů dřevin). Přesahy do k. ú. Bílovice nad Svitavou jsou obsaženy v platném ÚP Bílovce nad Svitavou.

Větev "Obřansko-soběšická"

Jde o mezofilní lesní větev místního ÚSES nacházející se kompletně v řešeném území a procházející jeho střední částí, převážně stávajícím lesním prostředím v severozápadní až severní části k. ú. Obřany (kolem jezdeckého areálu Panská lícha) a jihovýchodní až východní části k. ú. Soběšice (přes údolí Soběšického potoka do údolí Melatínu). Sestává z lokálních biokoridorů LBK OB03 a LBK SO01 a z lokálních biocenter LBC OB03 Panská lícha (společného pro tuto větev s větví "Sadovsko-soběšická"), LBC SO01 Pod Červenými vrchy a LBC SO02 V Melatínu (společného pro tuto větev s větví "Lelekovicko-soběšická").

Biocentra LBC OB03 Panská lícha a LBC SO01 Pod Červenými vrchy mohou pravděpodobně plnit funkci reprezentativního lesního biocentra pro STG 2 AB 3 Fagi-querceta a 2 B 3 Fagi-querceta typica v typu biochory 2BP v bioregionu 1.24 Brněnském.

Biocentrum LBC SO02 V Melatínu může pravděpodobně plnit funkci reprezentativního lesního biocentra pro STG 3 B 3 Querci-fageta typica a 3 BC 3 Querci-fageta aceris, případně i pro některé z STG 2 AB 3 Fagi-querceta a 2 B 3 Fagi-querceta typica v typu biochory 3VP v bioregionu 1.24 Brněnském.

Větev koncepčně částečně vychází z původního řešení ÚPmB, přičemž ovšem biocentra LBC SO01 Pod Červenými vrchy a LBC SO02 V Melatínu jsou biocentra novými (v případě LBC SO01 Pod Červenými vrchy s částečným využitím vymezení biocentra v návrhu ÚP 2020), biocentrum LBC OB03 Panská lícha má výrazně změněné vymezení (s celkovým zvětšením) a biokoridory mají převážně podstatně změněné trasy (s dílčím využitím řešení dle návrhu ÚP 2020). Provedené změny jsou vázány především na vhodné stanovištní podmínky a aktuální rozložení a stav lesních porostů.

Větev "Sadovsko-soběšická"

Jde o mezofilní lesní větev místního ÚSES navazující uvnitř lesního komplexu na západním okraji řešeného území na rozsáhlé biocentrum LBC RE03 Řečkovické lesy (nacházející se dle vymezení v návrhu ÚP 2020 a v plánu ÚSES z roku 2019 v přilehlých partiích k. ú. Řečkovice) a směřující od tohoto biocentra lesními porosty z jižní strany Soběšic (v severní části k. ú. Sadová) celkově k východu, s předpokládaným napojením přes výběžek k. ú. Lesná (mimo řešené území) na LBC OB03 Panská lícha (společné pro tuto větev s větví "Obřansko-soběšická"). Kromě LBC RE03 Řečkovické lesy a zmíněného krátkého úseku biokoridoru přes výběžek k. ú. Lesná se větev nachází celá v řešeném území, kde k ní dále patří lokální biokoridory LBK SA03 a LBK SA02 (územně příslušný úsek) a lokální biocentrum LBC SA01 Suchá hora (společné pro tuto větev s větví "Zaječí").

Biocentrum LBC SA01 Suchá hora může pravděpodobně plnit funkci reprezentativního lesního biocentra pro STG 2 AB 3 Fagi-querceta, 2 B 3 Fagi-querceta typica, 2 BC 3 Fagi-querceta aceris a případně i 2-3 BC-C (4)5a Fraxini-alneta inferiora v typu biochory 2BP v bioregionu 1.24 Brněnském.

Ve vztahu k platnému ÚPmB jde o nově koncipovanou větev místního ÚSES, v trasách biokoridorů ovšem zčásti odpovídající jedné z původních větví biokoridoru. Koncepčně je tato větev v plném rozsahu převzata z návrhu ÚP 2020, s významnými změnami v trase biokoridoru LBK SA02 (vazba především na vhodnější stanovištní podmínky) a ve vymezení biocentra LBC SA01 Suchá hora (vazba na druhovou skladbu lesních porostů). Návaznosti vně řešeného území obsahuje návrh ÚP 2020.

Větev "Sadovsko-lesenská"

Jde o mezofilní lesní větev místního ÚSES navazující podobně jako předchozí uvnitř lesního komplexu na západním okraji řešeného území na rozsáhlé biocentrum LBC RE03 Řečkovické lesy (nacházející se dle vymezení v návrhu ÚP 2020 a v plánu ÚSES z roku 2019 v přilehlých partiích k. ú. Řečkovice) a směřující od tohoto biocentra lesními porosty v severozápadní až západní části k. ú. Sadová k jihu, do údolí Zaječího potoka a dále tímto údolím k jihovýchodu, k pomezí s k. ú. Lesná, kde se ve vazbě na průběh zalesněného údolí

"U Antoníčka" lomí k severovýchodu (zde s vedením převážně mimo řešené území) a následně se uvnitř lesního komplexu v severovýchodní části k. ú. Sadová stáčí k severu a napojuje na větev místního ÚSES "Sadovsko-soběšická" (konkrétně na biokoridor LBK SA02). V řešeném území větev sestává z lokálních biokoridorů LBK SA04, LBK SA05, LBK SA07 (pouze dílčí fragmenty) a LBK SA06 a z lokálních biocenter LBC SA02 Zaječí (společného pro tuto větev s větví "Zaječí"), LBC SA04 U Antoníčka (územně příslušné partie) a LBC SA03 Za Lesnou.

Biocentrum LBC SA02 Zaječí může pravděpodobně plnit funkci reprezentativního lesního biocentra pro STG 2 BD 3 Fagi-querceta tiliae a 2-3 BC-C (4)5a Fraxini-alneta inferiora v typu biochory 2BE v bioregionu 1.24 Brněnském a 2 B 3 Fagi-querceta typica a 2-3 BC-C (4)5a Fraxini-alneta inferiora v typu biochory 2BP v bioregionu 1.24 Brněnském.

Biocentrum LBC SA03 Za Lesnou může pravděpodobně plnit funkci reprezentativního lesního biocentra pro STG 2 B 3 Fagi-querceta typica a případně i 2 BC 3 Fagi-querceta aceris v typu biochory 2BP v bioregionu 1.24 Brněnském.

Oproti platnému ÚPmB jde o koncepčně novou větev ÚSES (byť s některými náznaky podobnosti řešení a v biocentru LBC SA02 Zaječí se zahrnutím některých úseků původního rozvětveného biokoridoru), vázanou především na vhodné stanovištní podmínky a druhovou skladbu lesních porostů. Větší je koncepční shoda s řešením ÚSES v návrhu ÚP 2020, obsahujícím shodné nebo podobné trasy biokoridorů a vymezení biocentra LBC LE01 (odpovídajícího LBC SA04 U Antoníčka v Plánu ÚSES), ale neobsahujícím vymezení biocenter LBC SA02 Zaječí a LBC SA03 Za Lesnou. Návaznosti vně řešeného území v zásadě obsahuje návrh ÚP 2020, s nutností dořešení na pomezí s k. ú. Lesná.

Větev "Zaječí"

Jde o krátkou mezofilní i hydrofilní lesní větev místního ÚSES, která se nachází kompletně v řešeném území, a sice v jeho západní části, v převážně zalesněném údolí Zaječího potoka a v některých navazujících partiích lesního komplexu, v k. ú. Sadová. Sestává z krátkého lokálního biokoridoru LBK SA01 a z lokálních biocenter LBC SA01 Suchá hora (společné pro tuto větev s větví "Sadovsko-soběšická") a LBC SA02 Zaječí (společného pro tuto větev s větví "Sadovsko-lesenská").

V daném pojetí jde fakticky o koncepčně novou větev místního ÚSES. Hydrofilní složka větve má svůj základ v jedné z větví biokoridoru vedené v ÚPmB ve vazbě na tok Zaječího potoka. Poloha biocentra LBC SA01 Suchá hora vychází z řešení ÚSES v návrhu ÚP 2020 (s výraznými úpravami vymezení).

Větev "Lelekovicko-soběšická"

Jde o mezofilní lesní větev místního ÚSES procházející řešeným územím v přibližně západovýchodním směru, a to komplexem Soběšických lesů severně od Soběšic (v k. ú. Soběšice). V řešeném území větev sestává z lokálních biokoridorů LBK SO03 (územně příslušný úsek), LBK SO02 a LBK SO04 a z lokálních biocenter LBC SO03 Spanilý les, LBC SO04 U Soběšic a LBC SO02 V Melatínu (společného pro tuto větev s větví "Obřansko-soběšická").

Biocentrum LBC SO04 U Soběšic může pravděpodobně plnit funkci reprezentativního lesního biocentra pro STG 2 B 3 Fagi-querceta typica a 3 B 3 Querci-fageta typica v typu biochory 3VP v bioregionu 1.24 Brněnském.

Ve vztahu k platnému ÚPmB jde v zásadě o novou větev, v západní části s využitím posunutého jednoho původního biokoridoru (nyní LBK SO03) a posunutého jednoho původního biocentra (nyní LBC SO03 Spanilý les). Z návrhu ÚP 2020 jsou v zásadě převzaty trasy a vymezení biokoridorů LBK SO03 a LBK SO02 (oproti Plánu ÚSES ovšem díky změnám v rozložení a vymezení biocenter se změněnými délkami). Pokračování větve vně řešeného území (na západní straně) obsahuje návrh ÚP 2020.

Větev "Bílovicko-útěchovská"

Jde o mezofilní lesní větev místního ÚSES procházející lesním komplexem v jihozápadní až západní části severního segmentu řešeného území (v k. ú. Útěchov u Brna). V řešeném území je součástí větve pouze lokální biocentrum LBC UT01 Útěchovské.

Biocentrum LBC UT01 Útěchovské může pravděpodobně plnit funkci reprezentativního lesního biocentra pro STG 2 B 3 Fagi-querceta typica a 3 B 3 Querci-fageta typica v typu biochory 3VP v bioregionu 1.24 Brněnském.

Větev má svůj koncepční základ v ÚPmB, původní biokoridor v daném prostoru je však s ohledem na návaznosti řešení a na aktuální hodnotu lesních porostů nahrazen lokálním biocentrem (konceptně převzato z návrhu ÚP 2020, se zvětšením plochy). Pokračování větve vně řešeného území obsahuje platná územně plánovací dokumentace obcí Bílovice nad Svitavou a Vranov.

9.4.3. Interakční prvky

Síť biocenter a biokoridorů je nezbytným základem ekologické stability krajiny. Tato síť je dále doplněna soustavou interakčních prvků. Interakční prvky jsou vymezeny jako doplňkové skladebné části ÚSES posilující ekologické působení biocenter a biokoridorů na krajinu a příznivě ovlivňující míru její ekologické stability.

U soustavy navržených interakčních prvků neexistuje přímá návaznost na řešení ÚPmB, neboť územní plán vymezení interakčních prvků neobsahuje.

Pro návrh interakčních prvků nejsou ve všech částech území rovnocenné podmínky. Interakční prvky jsou obecně přednostně navrhovány mimo zastavěná území sídel, rozvojové stavební plochy a souvislé lesní komplexy a celky. Důležitou ekostabilizační roli hrají především v zemědělsky využívaných partiích krajiny, případně v částech krajiny s pestrout a místně velmi proměnlivou strukturou využití (často např. s významnou rekreační funkcí).

V řešeném území je v Plánu ÚSES vymezeno celkem 42 interakčních prvků. Výrazně nejvíce je jich v k. ú. Obřany (27 celých interakčních prvků a menší část jednoho dalšího), méně v k. ú. Soběšice (10 interakčních prvků) a Maloměřice (5 interakčních prvků). Žádné interakční prvky nejsou vymezeny v k. ú. Sadová ani v k. ú. Útěchov u Brna.

Většina vymezených interakčních prvků územně nebo alespoň funkčně navazuje na vymezené plochy biocenter biokoridorů nebo jiných interakčních prvků. Nejčastěji jsou vázány na stávající ladní vegetaci (zpravidla s hojným zastoupením dřevin) – např. na mezích, mělkých skeletovitých půdách, v terénních sníženinách a podmáčených plochách. Řada je jich vymezena podél účelových komunikací (ať už se stávající doprovodnou vegetací nebo bez ní). Některé interakční prvky jsou vymezeny v prostorech původního řešení ÚSES dle ÚPmB (viz výše).

Vzájemně územně či funkčně navazující interakční prvky místy vytvářejí větší či menší skupiny – východně od Obřan, v širším prostoru Obřanského hradiska, severně až severovýchodně od Obřan (v obou případech s využitím výsledků komplexních pozemkových úprav) a v menší míře na okrajích Soběšic.

Návrh soustavy interakčních prvků má v zásadě doporučující charakter. Jeho hlavním cílem je využití hlavních současných možností, které krajina řešeného území poskytuje, aby se v první fázi alespoň udržela a v budoucnosti postupně zvyšovala její ekologická a estetická hodnota.

Ve vztahu k územnímu plánu jsou interakční prvky obecně "podměrečnou" kategorií, tj. takovou kategorií prvků, jejichž vymezení je pod rozlišovací možností územního plánu (který jejich vymezení tudíž neobsahuje). Nicméně o existenci interakčních prvků či o existenci jejich návrhu by měl mít zpracovatel územně plánovací dokumentace povědomí, aby svým řešením zbytečně funkční prvky nelikvidoval a u dosud neexistujících či nedostatečně funkčních neznemožnil provedení navržených opatření.

9.5. Označení skladebných částí ÚSES

Označení většiny skladebných částí regionálního ÚSES v Plánu ÚSES má svůj základ v jejich označení v ZÚR JMK. V případě regionálních biocenter RBC 243 Cacovická Svitava a RBC 1543 Hády je jejich označení převzato ze ZÚR JMK bez úpravy. V případě dílčích skladebných částí regionálních biokoridorů (jejich dílčích úseků a vložených lokálních biocenter) tvoří kódové označení biokoridorů obsažené v ZÚR JMK základní (první) část kódového označení v Plánu ÚSES (RK 1469, RK 1470, RK 1504A), k níž je následně za lomítko přidána konkrétní identifikace dílčí skladebné části biokoridoru (např. RBK 5, LBC 2), v případě vložených lokálních biocenter navíc s doplněním jejich názvu. Úplné jednoznačné identifikační označení dílčí skladebné části nadregionálního či regionálního biokoridoru má tedy v Plánu ÚSES podobu odpovídající následujícím příkladům – RK 1470 / RBK 5, RK 1469 / LBC 2 Pod Obřanskou strání). V případě regionálního biokoridoru RK 1470 označení jeho dílčích skladebných částí v řešeném území vychází z číselných řad obsažených v návrhu ÚP 2020 – dílčí úseky biokoridoru a vložené lokální biocentrum se nacházejí na konci těchto řad, a proto jsou na konci jejich kódů číslice 5 a 6 (5. a 6. dílčí úsek biokoridoru a 5. vložené lokální biocentrum od počátku biokoridoru nacházejícího se mimo řešené území).

Nové regionální biocentrum RBC JMXX Hádecké lomy má logicky i nové označení. Kódová část označení přitom vychází z principu označování regionálních biocenter v ZÚR JMK, kde je všem novým regionálním biocentřům přidělován kód dle vzoru "RBC JMXX", v němž XX je dvojčíslí tvořící jednoznačně identifikující složku kódu. Označení nového regionálního biocentra kódem RBC JMXX je označením provizorním (dočasným), s předpokladem výhledového nahrazení písmen XX konkrétním dvojčíslím (pravděpodobně při aktualizaci ZÚR JMK).

Označení lokálních biocenter je kombinací zkratky LBC, účelově vytvořené zkratky příslušného katastrálního území (MA = Maloměřice, OB = Obřany, SO = Soběšice, SA = Sadová, UT = Útěchov u Brna), přiděleného čísla a názvu biocentra – např. LBC SO02 V Melatínu. Označení lokálních biokoridorů je kombinací zkratky LBK, zkratky příslušného katastru a přiděleného čísla – např. LBK OB01. Číselné řady LBC a LBK jsou utvořeny pro každý katastr zvlášť, tzn. že v každém z katastrů začíná od 01 (LBC MA01..., LBC OB01..., LBC SO01..., LBC SA01..., LBC UT01..., LBK MA01..., LBK OB01..., LBK SO01..., LBK SA01...). Většina lokálních biocenter a biokoridorů se v rámci řešeného území nachází pouze na území jednoho katastru. Zasahuje-li vymezení některého lokálního biocentra či lokálního biokoridoru v rámci řešeného území do více katastrů, je LBC či LBK zařazen do číselné řady v tom katastru, kterému náleží jeho největší část (např. LBK OB03). V případě biocenter a biokoridorů, které zasahují do řešeného území zjevně jen svou menší částí, lze jejich označení chápat jako prozatímní (platné pouze v rámci tohoto Plánu ÚSES), a to do doby zpracování plánu místního ÚSES pro ta katastrální území, v nichž se nachází jejich největší část (týká se LBC MA02 Pod Hády, LBK MA02, LBC SA04 U Antonička, LBK SA07).

Uvedený princip označení lokálních biocenter a biokoridorů byl zaveden v rámci dříve zpracovaných plánů ÚSES pro jiné části území města (od roku 2017) a byl převzat i do návrhu ÚP 2020

Označení interakčních prvků v rámci Plánu ÚSES je kombinací zkratky IP, zkratky příslušného katastru a čísla. I v případě interakčních prvků je číselná řada utvořena pro každý katastr zvlášť (IP MA01..., IP OB01..., IP SO01...). Většina interakčních prvků vymezených v Plánu ÚSES se nachází právě v jednom katastrálním území. K přesahům vymezení do dalšího k. ú. dochází pouze v jednom případě (IP SO10).

9.6. Limitující hodnoty velikostních parametrů ÚSES

Jednou z podmínek zabezpečení funkčnosti základních skladebných částí ÚSES (biocenter a biokoridorů) a systému jako celku je respektování limitujících hodnot jejich velikostních parametrů. V případě biocenter je limitující hodnotou minimální potřebná výměra, v případě biokoridorů jsou limitujícími hodnotami minimální potřebná šířka a maximální přípustná

délka. Interakční prvky (doplňkové skladebné části ÚSES) žádné limitující hodnoty velikostních parametrů stanoveny nemají.

Limitující hodnoty velikostních parametrů pro biocentra a biokoridory v rozlišení podle jejich biogeografického významu a podle typů požadovaných cílových ekosystémů jsou uvedeny v Metodice vymezení územního systému ekologické stability z roku 2017. Základních skladebných částí ÚSES v řešeném území se týkají následující limitující parametry:

Minimální velikost regionálních biocenter:

- lesní ekosystémy v typu biochory 2BA – minimální výměra 33 ha;
- lesní ekosystémy v typu biochory -2UP – minimální výměra 36 ha;
- lesní ekosystémy tvrdého luhu v typu biochory 2Nh – minimální výměra 33 ha;
- lesní ekosystémy olšin a měkkého luhu v typu biochory 2Nh – minimální výměra 13 ha;
- ekosystémy bezlesých mokřadů – minimální výměra 10 ha;
- luční ekosystémy – minimální výměra 30 ha;
- ekosystémy unikátních biocenter – minimální výměra není stanovena.

Minimální velikost lokálních biocenter (v případě ideálního kruhového tvaru):

- lesní ekosystémy – minimální výměra 3 ha;
- ekosystémy bezlesých mokřadů – minimální výměra 1 ha;
- luční ekosystémy – minimální výměra 3 ha.

Minimální šířka regionálních biokoridorů:

- lesní ekosystémy – minimální šířka 40 m.
- ekosystémy bezlesých mokřadů – minimální šířka 40 m;
- luční ekosystémy – minimální šířka 50 m.

Minimální šířka lokálních biokoridorů:

- lesní ekosystémy – minimální šířka 15 m;
- ekosystémy bezlesých mokřadů – minimální šířka 20 m;
- luční ekosystémy – minimální šířka 20 m.

Maximální délka dílčích úseků nadregionálních a regionálních biokoridorů:

- lesní ekosystémy – maximální délka 700 m;
- mokřadní ekosystémy – maximální délka 1000 m;
- luční ekosystémy v 1. až 4. vegetačním stupni – maximální délka 500 m.

Maximální délka lokálních biokoridorů:

- lesní ekosystémy – maximální délka 2 000 m;
- ekosystémy bezlesých mokřadů – maximální délka 2 000 m;
- luční ekosystémy – maximální délka 1500 m.

Z uvedených parametrů vyplývá, že se prostorové nároky na tvorbu funkčních biocenter a biokoridorů u různých typů společenstev poněkud liší. Konkrétní vymezení skladebných částí ÚSES ovšem závisí především na vhodných přírodních podmínkách a na aktuálním stavu využití území. Výměra navržených biocenter tak často významně překračuje požadovanou minimální velikost, délka biokoridorů obvykle vzhledem k logice rozmístění biocenter a jejich propojení nedosahuje maximální přípustné délky a šířka biokoridorů je místy oproti limitujícím hodnotám větší. Na druhé straně však v některých (obecně spíše výjimečných) situacích může dojít i k případům, kdy nelze limitující hodnoty velikostních dodržet. V případě území řešeného Plánem ÚSES se tato skutečnost týká s ohledem na stanovištní poměry a stávající využití území většiny skladebných částí regionálního ÚSES v údolní nivě Svitavy (v případě regionálních biokoridorů je navíc komplikujícím faktem skutečnost, že je limitující šířka vztažena pouze k terestrickému prostředí, a že tudíž nelze do skutečné posuzované šířky biokoridoru započítávat hladinu vodního toku).

9.7. Datový model

9.7.1. Tvorba tabulkové části

Jednotlivé vymezené skladebné části ÚSES jsou popsány v tabulkové části dokumentace, odpovídající stanovenému datovému modelu a zpracované zčásti v prostředí vnitřní atributové tabulky .shp vrstvy skladebných částí ÚSES (.dbf) a zčásti v databázi Microsoft Access (.accdb).

9.7.2. Struktura datového modelu

"FID" – Pole obsahující vnitřní ID ESRI shp.

"Shape" – Pole s identifikací typu geometrie skladebných částí ÚSES (= Polygon)

"TYP_PRVKU" – Pole pro identifikaci, jakého typu je příslušná skladebná část ÚSES: RBC = regionální biocentrum, RBK = regionální biokoridor, LBC = lokální biocentrum, LBK = lokální biokoridor, IP = interakční prvek.

"HIERARCH" – Pole pro rozlišení, zda jde o skladebnou část regionální (R) či místní (L) hierarchické úrovně ÚSES. U lokálních biocenter vložených do regionálních biokoridorů je udávána hierarchická úroveň regionální. U interakčních prvků není hierarchická úroveň uváděna – interakční prvky bývají obecně kompletně řazeny do místní (lokální) úrovně ÚSES.

"OZN_PRVKU" ("OZNACENI") – Pole pro jednoznačnou identifikaci každé skladebné části ÚSES v rámci řešeného území (a zároveň i v rámci území města Brna) pomocí jedinečného kódového označení.

"NAZ_PRVKU" ("NAZEV") – Pole pro individuální pojmenování biocenter. U regionálních biocenter je název převzat ze ZÚR JMK (jde-li o biocentra, která jsou v ZÚR JMK obsažena). Novému regionálnímu biocentru a lokálnímu biocentru jsou přiřazeny názvy vycházející z jejich polohy či z pomístních jmen uvedených v mapových podkladech. Názvy biocenter tvoří doplněk jejich identifikace uvedené v poli "OZN_PRVKU" ("OZNACENI").

"FCNI_TYP" – Pole pro funkční zařazení popisované skladebné části v rámci ÚSES dané kombinací typu prvku a jeho příslušnosti k určité hierarchické úrovni ÚSES. Na rozdíl od pole "TYP_PRVKU" zde nejsou použity zkratky.

"NAZ_KU" – Pole pro uvedení názvů těch katastrálních území v rámci řešeného území, v nichž se popisovaná skladebná část ÚSES nachází.

"POLOHA" – Pole pro specifikaci polohy (lokalizace) skladebné části ÚSES v rámci řešeného území.

"STG" – Pole pro specifikaci skupin typů geobiocénů. Uváděny jsou pravděpodobně v ploše popisované skladebné části ÚSES zastoupené skupiny typů geobiocénů, a to pomocí tzv. geobiocenologické formule, zahrnující označení vegetačních stupňů, trofických a hydrických řad přiřazených k příslušným skupinám typů geobiocénů. V případě některých interakčních prvků nejsou STG podstatné a proto nejsou uváděny (např. u doprovodné vegetace komunikací).

"VYMERÁ" – Pole obsahující výměru příslušné skladebné části ÚSES v m², vztaženou k jejímu vymezení v rámci řešeného území.

"PARCELY" – Pole pro specifikaci parcel dle podkladové katastrální mapy, nad kterými je vymezena popisovaná skladebná část ÚSES. Uváděna jsou parcelní čísla dotčených pozemků a v závorce číselná označení příslušného druhu pozemku. Pokud je daná skladebná část ÚSES vymezena jen nad částí pozemku dle DKM, následuje za parcelním číslem "č.". Pokud daná skladebná část ÚSES ve vymezení v Plánu ÚSES zasahuje do více katastrálních území, je zde uvedena i příslušnost dotčených parcel k jednotlivým k. ú.

"CHARAKTER" – Pole pro popis současného stavu. Součástí popisu je především základní charakteristika způsobu využití a stavu vegetačního krytu v ploše vymezené skladebné části ÚSES vztažená k termínům provedení terénního průzkumu (srpen – listopad 2020).

"FUNKCNOST" – Pole pro rozlišení, zda jde o skladebnou část funkční, nefunkční či částečně funkční. Pro přiřazení jedné z uvedených možností je rozhodující skutečnost, nakolik je daná

skladebná část ÚSES v současném stavu schopná plnit svou funkci v systému. Jako "funkční" je označena taková skladebná část, u které je současný stav zastoupených biotopů vyhovující pro její plné fungování v systému (byť některé dílčí partie skladebné části mohou být ve stavu "částečně funkční" nebo "nefunkční"). Jako "nefunkční" je naopak označena taková skladebná část, která v celém (příp. téměř celém) rozsahu svého vymezení vyžaduje změnu způsobu využití. Ve všech ostatních případech jsou skladebné části označeny jako "částečně funkční". V případě, že je příslušnou skladebnou částí ÚSES biocentrum přesahující mimo řešené území, je údaj v položce vztažen pokud možno k celé ploše biocentra. V případě, že je příslušnou skladebnou částí ÚSES biokoridor pokračující mimo řešené území, týká se údaj v položce vesměs jen té jeho části, která je v řešeném území.

"CIL_STAV" – Pole pro uvedení základních typů cílových společenstev popisované skladebné části ÚSES.

"OPATRENI" – Pole pro specifikaci rámcových základních opatření v popisované skladebné části ÚSES směřujících k dosažení cílového stavu.

"POZNAMKA" – Pole pro uvedení jiných významných skutečností týkajících se dané skladebné části ÚSES a neobsažených v ostatních polích (např. vztah k vymezení ÚSES v platném ÚPmB, v návrhu ÚP 2020 a v dokončených pozemkových úpravách, překryvy s plochami zvláště chráněných území, evropsky významných lokalit, registrovaných či navržených VKP, aktivní zóny záplavového území, územní střety s významnějšími vedeními technické infrastruktury či jejich ochrannými pásmy apod.).

9.8. Struktura mapové části

Řešení Plánu ÚSES je zobrazeno v mapové části díla, zpracované v prostředí technologie GIS (ArcGIS 10, verze ArcMap 10.7.1), ve formátu ESRI shapefile.

Tiskovou podobu mapové části díla tvoří soubor map uvedený v následujícím přehledu, s rozlišením názvu mapy, použitého mapového podkladu a tiskového měřítka a obsahu mapy:

Přehledná mapa

mapový podklad: Základní mapa 1 : 10 000

tiskové měřítko: 1 : 10 000

obsah:

- návrhové plochy skladebných částí ÚSES (biocentra, biokoridory, interakční prvky)
- základní skladebné části ÚSES (biocentra, biokoridory) v navazujících územích (mimo území města Brna dle platné ÚPD obcí, na území města Brna dle návrhu ÚP 2020)

Návrhová mapa

mapový podklad: mapa Katastru nemovitostí + ortofoto

tiskové měřítko: 1 : 5 000

obsah:

- návrhové plochy skladebných částí ÚSES (biocentra, biokoridory, interakční prvky) s rozlišením funkčnosti

Problémová mapa

mapový podklad: mapa Katastru nemovitostí + ortofoto

tiskové měřítko: 1 : 5 000

obsah:

- návrhové plochy skladebných částí ÚSES (biocentra, biokoridory, interakční prvky)
- plochy ÚSES v platném ÚPmB
- plochy ÚSES v návrhu ÚP 2020
- zvýrazněné plochy významnějších změn
- vybrané limity z ÚAP (ochranná pásma elektrovedů, ochranná pásma plynovodů, aktivní zóna záplavového území)

Návrhová mapa a Problémová mapa zahrnují vždy dva listy – na jednom je zobrazena jižní polovina území (celé k. ú. Maloměřice, téměř celé k.ú. Obřany, většina k. ú. Sadová a jižní okraje k. ú. Soběšice), na druhém severní polovina území (celá k. ú. Soběšice a Útěchov u Brna a severní části k. ú. Obřany a Sadová).

10. Problémy řešení

10.1. Změny v řešení

Řešení Plánu ÚSES vychází z řešení platného ÚPmB, ve srovnání s ním však obsahuje četné koncepční změny i dílčí úpravy. Část těchto změn a úprav je převzata z návrhu ÚP 2020. Změny a úpravy řešení jsou patrné z porovnání vymezení ploch ÚSES v Plánu ÚSES, ploch ÚSES vymezených v platném ÚPmB a ploch ÚSES vymezených v návrhu ÚP 2020, obsažených v Problémové mapě.

K nejzásadnějším změnám řešení oproti ÚPmB patří:

- změny ve vymezení územně příslušných partií regionálních biocenter RBC 243 Cacovická Svitava a RBC 1543 Hády oproti původnímu vymezení biocenter v daných prostorech;
- vymezení nového regionálního biocentra RBC JMXX Hádecké lomy;
- změny v poloze lokálních biocenter vložených do regionálních biokoridorů RK 1469 a RK 1470 a další výrazné úpravy vymezení v rámci těchto biokoridorů;
- vyčlenění územně příslušných partií regionálního biokoridoru RK 1504A z původního rozsáhlého biocentra;
- vymezení ploch lokálních biocenter i tam, kde jsou v překryvu s navrženými VKP a kde v ÚPmB nejsou vymezeny žádné plochy biocenter ani biokoridorů – týká se nově vymezených partií LBC MA01 Borky a územně příslušných partií LBC SA04 U Antoníčka;
- vymezení nových větví místního ÚSES "Sadovsko-soběšická", "Sadovsko-lesenská" a "Zaječí" a většiny jejich územně příslušných skladebných částí (LBC SA01 Suchá hora, LBC SA02 Zaječí, LBC SA03 Za Lesnou, LBK SA06, LBK SA07, koncepčně nových úseků biokoridorů LBK SA02 a LBK SA03 a nově rozšířených partií biokoridoru LBK SA01);
- mimo biocenter, jež jsou součástí uvedených nových větví místního ÚSES nebo jsou v překryvu s navrženým VKP, vymezení dalších nových biocenter LBC SO01 Pod Červenými vrchy, LBC SO02 V Melatínu, LBC SO04 U Soběšic a LBC UT01 Útěchovské;
- mimo biokoridorů, jež jsou součástí uvedených nových větví místního ÚSES, vymezení dalších nových biokoridorů LBK MA01, LBK OB01 a LBK SO04 a koncepčně nových úseků biokoridorů LBK SO01 a LBK SO02;
- nahrazení některých partií původního rozsáhlého biocentra v údolí Svitavy interakčními prvky;
- nahrazení územně příslušných partií biokoridorů ve dně údolí potoka Rakovce interakčními prvky;
- zrušení biokoridoru vedeného z východní až severní strany Obřan a nahrazení jeho některých dílčích částí interakčními prvky;

- zrušení části biokoridoru ve dně údolí Zaječího potoka severně od Sadové (pod zahrádkovou oblastí Zaječí hora);
- zrušení biocentra na styku údolí potoka Melatina a Soběšického potoka při východním okraji řešeného území a jeho částečné nahrazení interakčním prvkem;
- zrušení biocentra a biokoridorů v údolí potoka Melatínu v lesním komplexu na východním okraji řešeného území;
- zrušení biokoridoru vedeného lesním komplexem severně od Soběšic a směřujícího do k. ú. Bílovice nad Svitavou;
- zrušení biocentra v údolí potoka Rakovce v lesním komplexu severozápadně od Soběšic;
- zrušení územně příslušných fragmentů rozsáhlého biocentra a navazujícího biokoridoru severně až východně od Útěchova.

Podrobnější popisy hlavních změn a jejich zdůvodnění jsou uvedeny výše v rámci kapitoly 9.

V Problémové mapě jsou plochy významnějších změn graficky zvýrazněny a je sestavena atributová tabulka těchto změn s uvedením čísla změny, jejího charakteru (nový prvek x posunutí x redukce x rozšíření x změna typu prvku x zrušení prvku), slovního popisu a odůvodnění. Ve změnách typu prvku jsou udávány výhradně změny z biocentra či biokoridorů na interakční prvek (tj. snížení ekologického významu prvku).

Mezi změny řešení není zahrnutý návrh ploch interakčních prvků mimo původní plochy ÚSES dle ÚPmB. V tomto případě jde pouze o větší podrobnost řešení Plánu ÚSES vůči ÚPmB (viz též výše).

10.2. Střety řešení

Jako střety řešení jsou chápány překryvy vymezení ÚSES s takovými způsoby, limity a územně plánovacími záměry využití území, které v daném prostoru znemožňují, nebo výrazně omezují možnost vytvoření plně funkční skladebné části ÚSES.

K typickým "střetovým" způsobům využití území patří stavby dopravní infrastruktury. Ke střetům dochází zejm. v místech křížení staveb dopravní infrastruktury s biokoridory. Střety jsou obecně tím závažnější, čím výrazněji je jak plošně, tak i kvalitativně redukována možnost vytváření funkčních skladebných částí ÚSES.

V řešeném území k žádným zásadnějším střetům vymezení ÚSES se stávajícími stavbami dopravní infrastruktury nedochází. Některé vymezené interakční prvky v k. ú. Maloměřice a Obřany jsou dotčeny návrhovou dopravou dopravní infrastruktury dle návrhu ÚP 2020, určenou pro přeložku silnice II/374 (do Bílovic). Konkrétní podoba rozsahu jednotlivých střetů a možnosti jejich řešení vyplynou až při zpracování podrobnější projektové dokumentace pro silnici.

Možnosti vymezení ÚSES může výrazně komplikovat také přítomnost kompaktních urbanizovaných území. V případě řešeného území je problematickým faktorem zejména míra zastavění údolní nivy Svitavy v Maloměřicích (včetně plochy Cacovického ostrova) a v menší míře i v Obřanech, zvýrazněná návrhovou plochou bydlení dle platného ÚPmB (i dle návrhu ÚP 2020) zasahující významně do nivy Svitavy v jejím levobřeží u Cacovického jezu – tím jsou výrazně omezeny možnosti pro vymezení skladebných částí regionálního ÚSES funkčně vázaných právě na nivní stanoviště (RBC 243 Cacovická Svitava, RK 1469 a RK 1470).

Mezi limity využití území obsaženými v aktualizovaných ÚAP jsou z hlediska střetů s vymezením ÚSES zásadní především ochranná pásma nadzemních elektrovedů omezující možnosti výsadby a neumožňující existenci porostů dřevin nad výšku 3 m.

Překryvů vymezení ÚSES s ochrannými pásmy elektrovedů je v území celá řada (viz Problémová mapa). Zásadní vliv na funkční podobu ÚSES mají v případě regionálního biocentra RBC 243 Cacovická Svitava, kde v kombinaci s dalšími omezujícími faktory výrazně determinují opatření, která lze v ploše biocentra ve prospěch jeho funkčnosti provádět. V ostatních případech

jde o překryvy, které jsou z pohledu funkčnosti ÚSES řešitelné (mají vliv omezující, nikoliv však zásadní).

Dalším relativně významnějším limitem využití ve vztahu k ÚSES jsou ochranná pásma plynovodů. Omezení ochranných pásem plynovodů nejsou daná tak jednoznačně jako v případě ochranných pásem elektrovodů, nicméně určitá omezení ve vztahu k možnostem výsadeb mohou z důlce energetického zákona plynout.

Ochranná pásma plynovodů zasahují v řešeném území do ploch regionálního biocentra RBC 243 Cacovická Svitava, dílčího úseku regionálního biokoridoru RK 1469 / RBK 1, lokálního biocentra LBC MA01 Borky, lokálních biokoridorů LBK MA01, LBK OB01, LBK OB03 a LBK SO04 a některých interakčních prvků.

Jako zdroj možných střetů lze chápat i překryv vymezených ploch ÚSES s plochami aktivních zón záplavových území, případně s celými stanovenými záplavovými územími. Ani v tomto případě nejsou omezení využití území pro potřeby ÚSES jednoznačně z legislativy (vodní zákon) patrná, jisté formy omezení (související především se zemními pracemi a vytvářením překážek pro odtok) však nelze ani zcela jednoznačně vyloučit.

Aktivní zóna záplavového území v údolní nivě řeky Svitavy se významně překrývá se všemi příslušnými skladebnými částmi regionálního ÚSES (tedy s biocentry RBC 243 Cacovická Svitava, RK 1469 / LBC 1 U Obřanského mostu, RK 1469 / LBC 2 Pod Obřanskou strání a se všemi dílčími úseky regionálních biokoridorů RK 1469, RK 1470 a RK 1504A). Záplavové území zaujímá většinu ploch nezatopené údolní nivy Svitavy v řešeném území a je v plošně rozsáhlejší překryvu se stejnými skladebnými ÚSES jako jeho aktivní zóna.

V případech střetů vymezení ÚSES se záplavovým územím a jeho aktivní zónou je zásadní nutností dohoda na charakteru prvků ÚSES s příslušným vodoprávním úřadem.

10.3. Ostatní problémy

Jiné problémy řešení ÚSES nebyly v území identifikovány.

11. Závěr

Dokumentace **Plán ÚSES pro katastrální území Maloměřice, Obřany, Soběšice, Útěchov, Sadová** tvoří jednotný aktuální oborový podklad koncepčního vymezení územního systému ekologické stability (ÚSES) všech zastoupených úrovní (regionální a místní) v řešeném území pro příslušné orgány ochrany přírody.

Skutečnost, že je Plán ÚSES vytvořen pro celé řešené území na jednotné srovnávací bázi (formální i věcné), umožňuje sledování jednotné koncepce ochrany a realizace všech úrovní ÚSES jako spojitého funkčně prostorového systému ve všech jeho částech.

Plán ÚSES by měl sloužit orgánům ochrany přírody zejm. jako základní podklad uplatňovaný při aktualizaci stávající nebo pořizování nové územně plánovací dokumentace města Brna i Jihomoravského kraje. Uplatňováním jsou přitom myšleny nikoliv pouhé přenesení vymezení skladebných částí ÚSES z Plánu ÚSES do územně plánovací dokumentace, ale především ochrana celkové koncepce a diferencovaný přístup ke konkrétním vymezením skladebných částí ÚSES dle jejich role v systému, funkčnosti, vazby na stanoviště, stávajících a cílových ekosystémů apod.

Přílohy

Vyjádření k návrhu řešení

Obsah

1. Úvod	5
2. Vymezení řešeného území	5
3. Legislativní a metodická východiska	5
4. Postup práce	6
5. Biogeografická a geobiocenologická diferenciacie území	7
5.1. Biogeografické členění	7
5.1.1. Základní členění	7
5.1.2. Bioregiony	7
5.1.3. Biochory	7
5.2. Skupiny typů geobiocénů	8
5.2.1. Obecná charakteristika	8
5.2.2. Přehled STG zastoupených v řešeném území	9
5.2.3. Popis jednotlivých skupin typů geobiocénů	9
6. Analýza aktuálního stavu přírody a krajiny	12
6.1. Celkový charakter a využití krajiny	12
6.1.1. Typologie krajiny	12
6.1.2. Struktura půdního fondu a způsoby jeho využití	13
6.1.3. Společenské funkce krajiny	14
6.2. Příčiny narušení krajiny	15
6.3. Stupně ekologické stability	15
6.4. Kostra ekologické stability	16
7. Limity využití území	17
7.1. Ochrana přírody a krajiny	17
7.1.1. Zvláště chráněná území	17
7.1.2. Natura 2000	18
7.1.3. Památné stromy	18
7.1.4. Významné krajinné prvky	18
7.1.5. Ochrana krajinného rázu	19
7.2. Územně analytické podklady	19
8. Analýza podkladů	21
8.1. Typy podkladů územního systému ekologické stability	21
8.2. Přehled základních analyzovaných podkladů	21
8.3. Řešení ÚSES v podkladových dokumentacích	21
8.3.1. Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje	21
8.3.2. Územní plán města Brna	22
8.3.3. Územní plán – návrh 2020	23
8.3.4. Pozemkové úpravy	24
9. Řešení plánu ÚSES	25
9.1. Základní zásady koncepce	25
9.2. Nadregionální ÚSES	26
9.2.1. Celková koncepce	26
9.3. Regionální ÚSES	26
9.3.1. Celková koncepce	26
9.3.2. Popis vymezení regionálních biocenter	27
9.3.3. Popis vymezení regionálních biokoridorů	29
9.4. Místní ÚSES	30
9.4.1. Celková koncepce	30
9.4.2. Popis jednotlivých větví místního ÚSES	35

9.4.3. Interakční prvky	38
9.5. Označení skladebných částí ÚSES	39
9.6. Limitující hodnoty velikostních parametrů ÚSES.....	39
9.7. Datový model	41
9.7.1. Tvorba tabulkové části.....	41
9.7.2. Struktura datového modelu.....	41
9.8. Struktura mapové části.....	42
10. Problémy řešení.....	43
10.1. Změny v řešení	43
10.2. Střety řešení.....	44
10.3. Ostatní problémy.....	45
11. Závěr	46
Přílohy	47
Vyjádření k návrhu řešení	47

Odběratel:

Statutární město Brno
Dominikánské nám. 1, 601 67 Brno

Příjemce:

Magistrát města Brna, odbor životního prostředí
Kounicova 67, 601 67 Brno

Zpracovatel:

AGERIS s.r.o.
Jeřábkova 1848/5, 602 00 Brno

Zodpovědný projektant:

RNDr. Jiří Kocián

Technická spolupráce:

Svatava Poláková